

LEEWARDER NIEUWSBLAD

DAGBLAD VOOR FRIESLAND

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor Leeuwarden, Schrans en Huizum, aan huis bezorgd, per 3 maanden 1.25; in de provincie 1.60, bij vooruitbetaling. Losse nummers 3 cent
Telefoon: Admin. 4545, Redactie 4547. Giro-no. 6002

ADVERTENTIEPRIJS:
1-3 regels 45 ct., verdere regels 12 ct., Vrijdags 13 ct., Zaterdags 15 ct. Reclames 25 ct., Vrijd. 30 ct. Zaterdags 35 ct. per regel. Buiten Friesland regelprijs 18 ct. Zaterdags 20 ct. Reclames 40 ct. Zaterdags 45 ct.

BUREAU: REDACTIE EN ADMINISTRATIE
GALILEER KERKSTRAAT 17, BIJ HET POSTKANTOOR

BUITENLAND

Roemenië in de crisis.

Met horten en stooten voltrekt zich een koerswijziging.

Niet alleen met betrekking tot de toekomst van zijn petroleum-industrie heeft Roemenië spannende dagen. Men kan momenteel zelfs met veel recht spreken van een algehele binnenlandse crisis. Echter is dit er niet een, die verlamd werkt op het leven van de staat; veel meer is zij een uiting van een totale verandering, een heroriëntering.
Men draagt hier de consequenties van de nieuwe koers, die men eenige tijd geleden is begonnen in te slaan. De draai in de richting van de as heeft niet alleen geleid tot de erkenning van de noodzaak, om door het brengen van bepaalde offers de relaties met de Duitsers te verbeteren, zij heeft ook geleid tot het inzicht, dat zekere binnenlandse wijzigingen noodig zijn.
Minister-president Gîgoer toe heeft het over dagen in een radio-rede aldus gezegd: „De politiek aan de zijde van Duitsland en Italië acht de regering de gunstigste voor de belangen van het Roemeense volk. Deze politiek is in de toekomst het volk een waardige groei te bezorgen en het tevens in zijn cultureel en economisch leven van de invloed der Joden te bevrijden. Het groote geestesleven van het Jodendom is in het verleden niet voldoende erkend.
Het richten van de politiek naar de behoeften van de spil brengt echter voor Roemenië bepaalde offers mede, die moet evenwel uitdrukkelijk vaststaan, dat ter gelegenheid van de besprekingen aan Salzburg en Rome tegenover de Duitsers is gesproken over de wensch tot een overeenkomst van Roemenië met Duitsland en Bulgarije en dat Roemenië de meester van zijn besluiten is gebleven.”

Over de offers hebben we het nog niet heel lang geleden in den brede gehad; we kunnen daarover dus thans zwijgen. De binnenlandse crisis, die het gevolg is van deze „Umschaltung“, is nog steeds thans wat nader worden besproken.
Zij komt tot uiting in twee punten. Het eerste is de Jodenwetgeving, waaraan wij gister een bericht publiceerden. Zij plaatst een bevolkingsgroep van ongeveer 10 procent van het totale aantal inwoners van het land in een uitzonderingstoestand, aldus hun invloed op het Roemeense volk brekende.
Het tweede is het aftreden van drie ministers, die tot voor kort tot de IJzeren Garde behoorden. Zij zijn onlangs uit de beweging gestooten. Blijkbaar is het met hun optreden als minister eens geweest; men kan zeggen, dat door deze uitsluiting de gehele politiek van de regering werd gewraakt. De rest van het kabinet bestond uit anti-joodsche nationalist, wier ideeën wegens weinig van die van de Garde afwijken, waar het het Joden-vraagstuk betreft. Heeft de IJzeren Garde, wier pro-Duitsche gezindheid bekend is, tot meer spoed willen aansporen bij de oplossing der verschillende problemen? Of dan ook, de drie oud-IJzeren-gardisten hebben de consequentie uit hun roeyment getrokken, en hun ontslag is minister aangeboden. Daarmee is de staat in een lastig parket komen te staan; het is nog niet zoo heel lang geleden, dat de „partij der natie“ met veel moeite een verzoening met deze, toen zeer lastige, groepering tot stand heeft gebracht. Op een herleving van de oude strijd moet zij dus allerminst gesteld zijn, te minder, waar zij bovendien nog steeds oppositie ontmoet bij de vroegere leiding van enkele andere partijen, die nog steeds de dagen van het parlementarisme niet hebben kunnen vergeten.

Ook in Roemenië worstelt men derhalve met het vraagstuk, hoe de positie van de as-staten precies moet zijn. Reeds deden uitkomen, gezegd: „De politiek aan de zijde van de as-staten acht de regering de gunstigste voor de belangen van het Roemeense volk. Deze politiek is in staat het volk een waardige groei te bezorgen.”
Daarbij heeft hij echter laten uitkomen, dat het Roemenië zelf is, dat deze politiek moet uitstippelen. Te Salzburg en Rome is immers, aldus heeft hij vermeld, alleen gesproken over de mogelijkheid van een regeling tussen Roemenië, Hongarije en Bulgarije. Daar is dus indirect aangegeven, dat over de verdere betrekkingen tussen Roemenië en de as, alsook over zekere pro-

HET DUITSCHE HULPWERK IN FRANKRIJK.

Van het optreden van het Duitse hulpwerk in Frankrijk voor de uit hun woonplaatsen geëvacueerden en thans gaandeweg terugkeerende Fransche en Belgische vluchtelingen, geven de volgende cijfers over de tijd van 4 Juni tot 30 Juli een beeld. In totaal zijn in deze tijd van nog geen twee maanden aan de vluchtelingen uitgereikt: 4232.000 broden, 41.527.000 koude maaltijden, verder 2893.000 warme maaltijden en 2.732.000 porties, die door de weermacht zijn uitgedeeld.
Bovendien kregen in 17.706.000 gevallen vluchtelingen ondersteuning. Onderdak voor de nacht werd verleend in 1.641.400 gevallen. In het bezette gebied van Frankrijk staan den terugkeerende vluchtelingen 139 distributieposten voor melk, 129 hospitaalposten, 117 zuigelingenposten, 307 hulpdienst en 62 legerkeukens ter beschikking.

NIEUWE SPAANSCH EISCHEN.

De „Ariba“ over Marokko en Algiers.
De „Ariba“ constateert, dat Frankrijks territoriale eischen zijn in vele gevallen hebben uitgestrekt tot streken, die den rechtmatigen bezitters in strijd met de historische rechten ontnomen zijn. Daartoe behooren, aldus het blad, ook Marokko en Algiers, waar, historisch beschouwd, de Fransche vlag ten onrechte waait.

HET HERSTEL IN BELGIE.

1000 km. spoorbaan weer in gebruik.
Het herstel van het Belgische spoorweg-net maakt snelle vorderingen. Nadat de afdeelingen Duitse pioniers onmiddellijk na het binnenrukken der Duitse troepen met het werk aan de hoofdzakelijk door de Engelschen verwoeste spoorwegbruggen begonnen zijn en tot nu toe reeds een vierde gedeelte van de bruggen en spoorwegovergangen weer in orde hebben gebracht, heeft de maatschappij der Belgische spoorwegen zich belast met het herstel van 150 bruggen voor het verkeer. In 110 gevallen is het werk hiertoe, in samenwerking met de Duitse afdeelingen, reeds begonnen. Dagelijks worden vier tot vijf bruggen weer bedrijfsklaar gemaakt. Daarnaast is een begin gemaakt met het herstel van de elektrische signaal-inrichting. Verder worden de machine- en rail-depots weer in orde gemaakt.
Het tijdens de oorlogsdagen naar Frankrijk versleepte rollende materiaal wordt met behulp van de Duitse autoriteiten naar België teruggebracht. Aangenomen kan worden, dat binnenkort ongeveer 1000 km. van het Belgische spoorweg-net weer te berijden zal zijn. Met korte tusschenpoelen zullen de andere deelen volgen, zoodat tegen midden September het geheele Belgische spoorweg-net weer bedrijfsklaar zal zijn.

FRONTBERICHT VAN HET D.N.B.

Een groote aanval op Britsche convooien.

Twaalf versperingsballons vernietigd.

Groote Engelse verliezen ter zee en in de lucht.

Het frontbericht van het D.N.B. van gister luidt:
De groote aanval van het Duitse luchtwapen en van de oorlogsmarine op Britsche convooien aan de ingang van het Kanaal ten Zuiden van het eiland Wight is, zooals blijkt uit talrijke berichten een zeer zorgvuldig voorbereide aanval van beide deelen van de weermacht.
Reeds in de loop van de 7e Augustus hadden Duitse verkenningsvliegtuigen vastgesteld, dat zich een aantal koopvaarders verzamelden, die klaarblijkelijk onder bescherming van torpedobootjagers en jagers door de bedreigde zone van het Kanaal bij Dover, langs de havens aan de Oostkust van Engeland, naar de havens aan de monding van de Theems zouden worden gebracht. Nog in de nacht van 7 op 8 Augustus deden groote torpedobootjagers een aanval op deze groep schepen. Zonder zelf verliezen te lijden, gelukte het, drie gewapende Britsche stoomschepen, met een totale tonnage van 17.000 br. reg. ton tot zinken te brengen. Hieronder bevond zich ook een tankschip van ongeveer 8000 br. reg. ton, waarvan het verlies voor de Engelschen wel zeer ernstig zal worden gevoeld. Een ander kleiner tankschip is bij deze gelegenheid nog in brand geschoten, zoodat de Engelse verliezen, alleen ten gevolge van deze nachtelijke aanval der Duitse motor-torpedobooten geschat kunnen worden op ruim 20.000 ton.
De beslissende slag werd den convooien op 8 Augustus door het luchtwapen toegebracht. In het kader van hun zorgvuldig voorbereide aanval deden eenheden Duitse duikbommenwerpers van het type JU-87 een aanval op de convooien en het gelukte, alleen al uit één enkel convooi 12 koopvaarders, met een totaal tonnage van ruim 55.000 br. reg. ton, tot zinken te brengen. Zeven andere handelsschepen uit hetzelfde convooi werden zwaar beschadigd, zoodat het totale verlies van de Britsche koopvaardij, door deze groote aanval van

Distributie vraagstukken.

PETROLEUMDISTRIBUTIE.

Op bon no. 5 twee liter.

Gedurende het tijdvak van 12 Augustus a.s. tot en met 8 September a.s. geeft de met „periode 5“ gemerkte petroleumzegel recht op het koopen van twee liter petroleum.

VERSTREKKING VAN GRUTTERS-WAREN.

Op bon 14 en bon 27.

Gedurende het tijdvak van 12 Augustus tot en met 6 September a.s. geeft de met „14“ genummerde bon van het algemeen distributieboukrecht recht op het koopen van 250 gram rijst of rijstemeel of rijstebloem
Voorts geeft de met „27“ genummerde bon van het algemeen distributieboukrecht gedurende bovengenoemd tijdvak recht op het koopen van 250 gram havermout of haver-vlokken of gort of grutten.

DE SCHOENEN-DISTRIBUTIE.

Iets ruimer verstrekking van schoenen-bonnen.

De secretarie-generaal, waarnemend hoofd van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart deelt mede:
Aangezien het gebleken is, dat de verstrekking van schoenenbonnen eenigszins ruimer kan plaats vinden, kunnen personen, die op goede gronden en ten genoegen van de leiders der Distributiediensten kunnen aantonen, dat zij behoefte hebben aan nog een paar schoenen, een desbetreffend verzoek bij de plaatselijke Distributiediensten indienen.
De leiders van deze diensten zullen aan de hand van deze verzoeken beslissen, of op grond daarvan schoenenbonnen kunnen worden verstrekt.

VAN HEINDE EN VERRE

BEPERKTE STRAATVERLICHTING MOGELIJK.

Men heeft gelezen, dat in Nederland de opheffing van de totale verduistering, zoodat tot nu toe toegepast, overwogen wordt binnen de voorschriften van de luchtverdediging. Buiten de grenzen zijn daarvan voorbeelden te vinden.
Te Parijs was de eerste oorlogsdag alles in gereedheid om het weliswaar verminderde verkeer na zonsondergang voortgang te laten nemen in de lijst van de verduistering. Hiertoe werden de lantaarns overkapt, de palen op de belangrijke hoeken van kleine blauwe lampen voorzien enz. Deze noodverlichting is voldoende gebleken. Voetganger en automobilist hadden aan deze bakens voldoende houvast om zich te oriënteren en de obstakels werden door die vuren aangegeven, ze spoorden althans tot bijzondere waakzaamheid aan, zonder dat ze naar boven uitstraalden, aldus meldt de N.R.C.

NIEUWE REGELING VOOR HET BEWERKEN VAN HOUT.

Er is een nieuwe regeling getroffen voor het bewerken van hout.
Volgens deze regeling is het van nu af aan zonder schriftelijke vergunning van den Directeur van het Rijksbureau voor hout verboden:
1. Occume, orogonpine, pitchpine, teakhout en bangkirai in hoeveelheden van 5 kubieke meter of meer per maand te koopen, te verkoopen, af te leveren, te gebruiken, te verbruiken, te bewerken, te doen bewerken, te doen bewerken of te doen verwerken;
2. Pokhout, ebbenhout en palisanderhout in hoeveelheden van 1 kubieke meter of meer per maand te koopen, te verkoopen, af te leveren, te gebruiken, te verbruiken, te bewerken, te doen bewerken, te doen bewerken of te doen verwerken;
3. voor industriële doeleinden vuren- en grenenhout van 13 Amsterdamse voet en langer en dennenhout van 3.75 m. en langer te korten;
4. voor nieuwbouw, waarvoor nog geen gemeentelijke bouwvergunning is verleend, met uitzondering van wederopbouw van in de oorlog verwoeste of beschadigde gebouwen of kunstwerken, hout te koopen, te verkoopen, af te leveren, te gebruiken, te verbruiken, te bewerken, te doen bewerken, te doen bewerken of te doen verwerken. Vergunningen als bovenbedoeld dienen te worden aangevraagd op daartoe door het Rijksbureau voor hout beschikbaar gestelde formulieren.
Deze dispensatie wordt slechts verleend onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat iedere handelaar en/of agent in hout, gebruiker, verbruiker, bewerker of verwerker van hout zich tegenover den Directeur van het Rijksbureau voor hout verplicht de hier te lande aanwezige voorraden hout, alsmede de uit het buitenland aangevoerde en nog aan te voeren partijen hout, welke zijn eigendom zijn, wanneer dit door den directeur van het rijksbureau voor hout wordt verlangd, aan dit bureau of aan door dit bureau aan te wijzen derden te verkoopen en af te leveren tegen een door genoemd bureau vast te stellen prijs.

JACHTJE OP IJSSELMEER IN MOEILIKHEDEN.

De bemanning van de veerboot „Van Hasselt“, die Donderdagavond te ongeveer kwart over zes van Stavoren was vertrokken, bemerkte ongeveer halverwege Stavoren—Enkhuizen een jachtje, dat noodseinen gaf. Men trachtte aanvankelijk het vaartuigje, waarvan de mast overboord lag, te naderen, doch aangezien de zee vrij hol stond, werd hiervan afgezien. Daarop werd het Warkumer beurtschip „Vijf Gebroeders“ gewaarschuwd, dat het jachtje met drie inzittenden naar Enkhuizen sleepte. Het bleek te zijn de „Noorderson“, schipper-eigenaar de heer Van Rossum uit Maarssen.

BEZUINIGINGSVOORSTEL VAN ZWEDSCH E VROUWEN.

Een maaltijd in plaats van vijf.

De Zweedsche vrouwen willen de Zweedsche Rijksgedag een belangrijk programma ter besparing van grondstoffen voorleggen, zoo lezen wij in de „Deutsche Allg. Ztg.“
Een docente aan de universiteit, Karin Kock heeft den Zweedschen minister van Sociale Zaken een memorandum overhandigd, waarin er op wordt gewezen, dat het voor de Zweedsche huisvrouwen een aanmerkelijke vergemakkelijking zou beteekenen, wanneer zij omstreeks het middaguur, in plaats van vier of vijf slechts één maaltijd zouden bevoeren te bereiden.
In Zweden, evenals in andere landen waar het gewoonte is, dat bijna alle familieleden een beroep uitoefenen of leerplichtig zijn, worden op het oogenblik in elk gezin gemiddeld maaltijden genuttigd om 7, 8 10½, 12 14 17 en 20 uur!
Het ligt voor de hand, dat groote besparingen aan brandstof en voedingsmiddelen zouden kunnen worden verkregen, wanneer hier een vereenvoudiging intrad, hetgeen de Staat door veranderde schooltijden en de verschillende takken van industrie door een algemeene middagpauze zou kunnen bewerkstelligen. Bovendien is het uit een oogpunt van voeding veel voordeliger wanneer spijzen niet zoo dikwijls opgewarmd behoeven te worden.

1600 POND SUIKER GELEVERD ZONDER BON.

Voorwaardelijke gevangenisstraf geëischt.

Een filiaalhouder van een groot winkeldruid in Oostzaan was wat al te onvoorzichtig met de hem toegewezen hoeveelheid suiker omgegaan. Dikwijls kwamen er klanten in zijn winkel, die hun suikerbonn zoo genaamd of werkelijk vergeten hadden en afschoon het niet mocht, leverde de winkelier hun toch suiker. Van hun beloften, de bonnen later wel te zullen brengen, kwam meestal niets terecht. Dit ging zoo door van October 1939 tot Februari van dit jaar en toen de winkelier eindelijk eens ging controleren, bleek hem, dat hij ongeveer 1600 pond suiker zonder bonn had geleverd.
Hij ging nu naar het distributiekantoor om een verhoogde toewijzing te vragen, maar in plaats daarvan werd tegen hem proces-verbaal opgemaakt wegens overtreding van de Suikerdistributiebeschikking. Bovendien werd hij door de firma, bij wie hij reeds achttien jaar in dienst was, op staande voet ontslagen, terwijl het hem op grond van zijn contract onmogelijk was, binnen een jaar na zijn ontslag een kruidenierswinkel te openen. Hij trachtte nog door een proces in kort geding van deze bepaling ontheven te worden, maar werd in het ongelijk gesteld.
Gisteren stond de man voor de Haarlemsche Rechtbank terecht.
De Officier van Justitie hield er rekening mee, dat verdachte reeds zwaar gestraft was voor zijn goedgelovigheid en eischte veertien dagen voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van drie jaar.
Uitspraak over veertien dagen.

DE MOTORREDDINGBOOT „ARTHUR“ IN DIENST GESTELD.

De nieuwe aanwinst van de Noord- en Zuidhollandse reddingmaatschappij, de motorreddingboot „Arthur“ bestemd voor Scheveningen, is gister in dienst gesteld. De „Arthur“ is een geschenk van een liefdadige Nederlandse dame. Het schip, dat volgens de voorschriften geheel wit is geschilderd en dat voorzien is van de Roode Kruistekens, is 14.98 meter lang en 3.60 meter breed.
De „Arthur“ kan vijftig schipbreukelingen opnemen en wanneer dat noodzakelijk is, is er genoeg olie aan boord om drie maal vier en twintig uur met volle snelheid het ruime oop te kunnen houden.
Schipper M. J. Bruyn, die in October 1938 de bekende redding bij de pieren van de Scheveningsche visscherhaven heeft verricht, waarvoor hij de gouden medaille ontving, bracht de „Arthur“ van Amsterdam naar IJmuiden om buitengaats de reis naar Scheveningen te vervolgen, waar het schip de plaats van de „Zeemanshoop“ zal innemen.
De reddingmaatschappij heeft zich volledig bij de moeilijke en veranderende omstandigheden, waaronder het reddingzwerk heeft te arbeiden, aangepast. De paraatheid is tot een maximum opgevoerd. De motorreddingbooten liggen dan en nacht gereed om binnen enkele minuten uit te varen om hulp te verleenen aan schipbreukelingen of eventuele vliegtuigen, die zich in nood mochten bevinden.

LEEWARDER NIEUWSBLAD

Bijdrage tot de geschiedenis der Noormannenpoortjes

Door H. J. Bellen

6

Bewogen dagen zijn er verlopen, sinds de Redactie van het Leeuw. Nieuwsbl. de laatste hoofdstukken van de „Bijdrage tot de studie van de Noormannenpoortjes“ kon plaatsen. Toen hoofdstuk 6 te wachten was mokerden bomen vlak voor onze oogen de hangars van vliegveld Bergen tot puin.

In de weken die sindsdien verlopen, troffen mokerslagen onze samenleving: ze verbrijzelden morsche grondslagen, heilige huisjes en wankende zuilen. Nog rollen de puinbrokken; maar reeds staat het nieuwe raamwerk opgericht te worden, waarlangs onze nieuwe maatschappij zal opklimmen: ieder voor allen, allen voor één. Nieuw zal de toekomst zijn, nieuw, splinternieuw moet het materiaal zijn, waaruit zij wordt gebouwd.

Als we het verleden zoo zien, dan is de onderbreking van de artikelenreeks „Noormannenpoortjes“ te begrijpen; een actieve redactie vindt in onze snelle overgangsdagen naar alle zijden haar taak. Het nog niet verschenen deel van de Noormannenstudie kon daarbij een geringe herbouw ondergaan; de geest, waarin zij geschreven was, blijft inmiddels onveranderd. Die geest is: het breken van veel oude opvattingen; het noemen van het kind bij zijn naam en het verscheuren van de sluiers, waarmede sommigen het verleden des volks omhangen. Zoo konden dan ook in het nog komende XVIIde hoofdstuk en in het Besluit, sommige dingen krasser worden gezegd dan dit in de afgelopen tijd raadzaam kon worden geacht.

Dit voor de velen die mij vroegen, hoe het verder met „Noormannenpoortjes“ zou gaan.

En voor de honderden Friese jongens die met mij, hard en verbeten, de zware dagen doormaakten in Noord-Holland: Vooruit!

H. J. BELLEN.

X.

Zevengesternte, Tweeheden, Getallen.

Maar aan de Noordelijke hemel praalt alles overheerschend het Zevengesternte, de Groote Beer, wiens twee achterste sterren wijzen op het éne vaste punt, de Poolster.

In de getallensymboliek die de laatste wereldbeschouwingen ons overlieten, is zeven het getal van Saturnus; den god die met een sikkel de gruwelijke operatie uitvoerde aan zijn vader Cronos; hiervoor ontroond door Jupiter. Hij zocht zich bij de tweelinggodheid Janus; hij verslond ten slotte zijn eigen kinderen. Overheerschend is het getal 7 in de Noormannenpoortjes, in de geloofsfeer van den god met het zachtvaardige uiterlijk en met de naam die in onze landen met een wettelijke aanduiding omhingen een zoowel wettelijke als wezenlijk equivalent vindt. Hij is de dooder van den stier, het oeroude symbool van alle vruchtbaarheid in de natuur. Evenals met Mithras, is het getal zeven onoverbreiklijk verbonden met alle „godelijke“ geboren godheden: Dionysos, Osiris, Balder, enz. Het zijn allen „zonnegoden“; ongetwijfeld speelt de dubbele natuur van de zon, dagelijkse schijnbare beweging van Oost naar West en jaarlijkse beweging van West naar Oost, een rol in dit verband. Zoo hebben Mithras de stierdooder, de geboorte van de goden met dubbel wezen, „Noorden met zijn koude, onvruchtbaarheid en Zevengesternte, het getal 7 gemeen; zoo zien we nog in alle afbeeldingen die betrekking hebben op rituele personen wier voorname kenmerk de ongetuigde staat is, „het getal 7“ zij het in versierselen of in andere „detailen“, optreden.

Boven het tweelingteken (Y, met licht naar beneden gebogen takken: twee uit een zoals in het Noorden het Tweelinggesternte ontstaan is uit de beide oogen van Thaisi — thi, di — is dubbel — welke Thor tegen het hemelgewelf wierp) vertoont een Abyssinische menhir 7 rechtepstaande zwaarden. Een „Bronstijds“ sierspel van Peschiera (Gardameer) heeft boven op een knop een 14-stralige ster. Zeer veel „Hallstatt“-voorwerpen dragen in „versieringen“ een 7-talige ster. Een voor-Columbische Tolkeische afbeelding geeft een priester weer met 7 pels aan zijn hoofd, terwijl hij staat op een langwerpig schild met 7 maal een 7-vormig teken. Een Egyptisch, pre-dynastisch palet beeldt 7 mannen af, waarvan 4, op hoge staven een soort veldteekens, „insignia“ dragen; allen begeven zich over een offerstele; deze voorstelling komt overeen met die op de ketel van Gundestrup; hier zijn eveneens zeven wapendragers — waarvan een als helmsieraad de afbeelding van een zwijn draagt — vergezeld van 8 mannen die veldteekensachtige bazuinen blazen, eveneens op weg naar een offerhand. Een andere afbeelding op deze ketel vertoont een zittende god met twee 7-talige hertenhoorns; naast hem staat een zwijn. Aan de kathedraal van Bayeux wordt de kern van een rozet gevormd door een mannelijk hoofd, waaromheen de lijven van 7 mannen geschaard zijn.

Bijzondere belangwekkend is het voorkomen van het getal 7 in opschriften die in de aantal letters waaruit zij bestaan, of in de rekenkundige bewerkingen die men met bepaalde getallen heeft uitgevoerd. Zoo is in het woord Mithras het aantal letters 7; de som van de

getalwaarden der letters (12+9+19+8+17+1+8) is 84 of 12 X 7; daarbij is 84 een der merkwaardige getallen dat deelbaar is door een som zijner cijfers. Getsymbolisch is 12 X 7: hoogste aardse volmaaktheid in onvruchtbaarheid; het deelbaar zijn van de som der cijfers op het getal zegt dat het zichzelf vindt in zichzelf, wellicht zoals Wodan in het Runenidol, zichzelf gewijwd was aan zichzelf. In het twaalfalig stelsel, dat in de oude godsdiensten een belangrijke rol vervult, is 84 = 70.

XI.

De Vrouw en het Noorden. — In de muur gehakte Noormannenpoortjes.

Werd straks reeds getoond dat elke wand met oost-westelijke strekking een scheiding was tusschen goed en kwaad, dit kon niet gezegd worden van allebei de zoo gerichte lange kerkmuren; alleen de Noordmuur kon deze functie worden toegekend. Daarom gaat het niet aan, de plaats der vrouwelijke gemeentelieden — de noordelijke kerkheft — als die der verworpenheid en dus de vrouwen als de verworpenen van de patriarchie te beschouwen. De vrouwen zaten

Afbeelding op den ketel van Gundestrup. — Rituele optocht.

uitsluitend aan de rechterzijde, van het altaar gerekend, omdat zij daar zaten aan de Maria-zijde; en dit was de Maria-zijde, omdat de op het altaar tronende godzoon, kijkende naar het Westen, zodoende rechts zijn moeder had en links zijn pleegvader — iets wat geheel voor de hand ligt en in alle eeuwen voor de hand gelegen heeft. De hierop betrekking hebbende redeneering van Dr. Kalma houdt dan ook geen steek en evenmin zijn hieruit gemaakte gevolgtrekking: het Noormannenpoortje is de ingang geweest voor vrouwen en kinderen; op andere gronden is dat hiervoren reeds toereikend aangeleend. Maar behalve het ontbreken — in het algemeen — van ramen aan de Noordzijde der oude kerken, waarmede hij de verworpenheid van het Noorden ook uitsloot over de door het Noormannenpoortje binnengaande vrouwen en kinderen zijn er aan dat poortje nog wel andere, de moeite van nader onderzoek waard zijnde bijzonderheden op te merken.

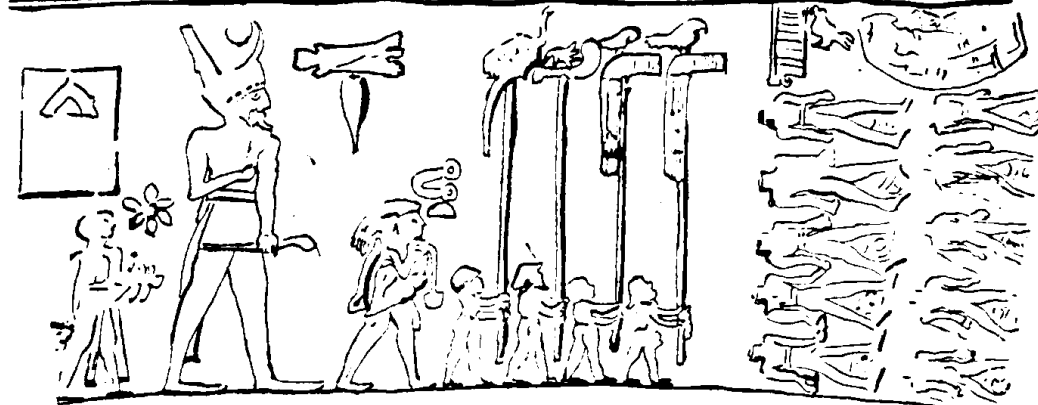
Als eerste moet hier worden genoemd het ingehakt zijn — dus 't waarschijnlijk niet tegelijk aangebracht zijn met — de oorspronkelijke muur. Men moet hier het woord „waarschijnlijk“ gebruiken, omdat het mogelijk is dat een vroeger, met de kerk tegelijk gebouwd Noormannenpoortje om een of andere reden door een — dan meestal groter — poortje is vervangen. Zeer duidelijk is de inhakking te zien aan de tufstenen Noordmuren der kerken van Boxum, Hījum, Jelsum, Oosterlittens, Oudega en Stiens; in Jelsum werd door die inhakking de mooie oorspronkelijke ornamentiek niet gespaard. In de baksteenmuur uitgehouwen, vindt men het Noormannenpoortje te Bornwerd, Finkum, Janum, Lioesens, Oosternijkerk Weidum en Wieuwerd. Met 't bovengenoemde voorbehoud zou hieruit afgeleid kunnen worden dat er oorspronkelijk zoowel tufsteen als kloosterstenen kerken gebouwd zijn zonder dat tegelijkertijd de Noormannenpoortjes werden aangebracht; stelt men dat het invoeren van deze poortjes, dus het in werking treden van het geloofspunt, dat de ze aanbrenging vereischte, overal in ongeveer eenzelfde tijdsperiode, laat ons zeggen van plm. 10 jaar valt, dan zou men daaruit kunnen besluiten dat het Noormannenpoortje jonger is dan de oudste tufsteen en kloosterstenen kerken. Hier is nog een breed terrein voor onderzoek. In ieder geval is vernieuwing wegens vergroting niet waarschijnlijk te achten bij de zeer nauwe

DE DUIVEL IN 'T DOOSJE...

Het duiveltje van de nieuws-gierigheid maakt het ons soms wat lastig. Het deksel dicht hoor!

Beste vrienden, als de scherven Boven u de lucht bederven, Bergt dan vlug uw vege lijven. Denkt er dan aan: „Binnen blijven!“ 't Duiveltje van „even kijken“ Zal dan wat opstandig blijken, Maar al dwingt dat ding een poosje, Houdt het deksel op zijn doosje! Want bedenkt: slechts één granaatje, Vallend in uw kleine straatje. Maakt soms in een hoofd een gaatje En een eind aan ieder praatje... Al ons steunen en ons zuchten, Al de neuzen in de luchtten, 't Samenplakken op de wegen, 't Houdt geen enkele splinter tegen! Als het ooit weer mocht beginnen, Houdt dan koel uw hoofd en zinnen, Blijft in huis bij thee en kranten, 't Ziekenhuis vraagt niet om klanten... 't Eigen welzijn zij u heilig, Blijft in huis, daar is 't veilig! Denkt daaraan, wanneer de scherven Boven u de lucht bederven, Zegt dan: „K Loef nog graag een poosje, 't Duiveltje komt niet uit 't doosje!“

T. SWART.

Egyptisch Palet uit een der vroege Dynastieën. Men vergelijke de „veldteekens“ met overeenkomstige, op lange staven geplaatste dierfiguren op den ketel van Gundestrup.

GESPREKKEN OP DE BRUG

Bewapend voor lucht- en zeegevaar.

Het feit, dat Sint de Jong met de groene helm op daarlangs kwam, leverde een rijke stof op tot bespreking en lokte overvloedig commentaar uit.

„Hij staat dy goed,” zei Rikus, „jou like er in heel andere keareel deur, Sint!“

„It is fansels in allertreurigste saak, dat jou hem drage mutte,” zei Lindert, „mar Rikus net gelyk, jou toane mear as anders.“

„Jimme,” zei Sint, „steke r'y de gek an, jimme besefte doadienoudich niet waar it om gaat, in helm, daa' mut je foar geboren weze — dat sech ik mar.“

„Né seun — né seun,” murmelde Krine, „in helm daar mut je met geboren weze, want dan wil it wel es, dat je mear wete as in ander. Daar woant in frou achter-an op it Fliet en dy...“

„Hou jou jou mar stil met jou ouwe merakels,” snauwde de helmtragende Sint de Jong, „jou, as ouwe man musten temeens de toestand besefte, jou binne al soa lang op 'e wereld...“

„Sint het gelyk,” zei Y. Blok, „in helm op in arbeider syn kop dat staat noait moai, want daar hoare heel andere atterebuten bij as de skeppe en de ballast, daar hoare de wapens bij fan 'e oarloch. En anders mar gyn helm...“

„Jimme mutte my es útrate late mannen,” hervatte Krine, „it is weenliks wel in nijskierich ding, want...“

„Wille jou ons wysmake, dat je met su'n helm op geboren wurde kanne as disse?“

„Né man, né man, dat is heel wat anders, dat is in flues, dat leit over in meens syn gesicht as hy geboren wudt. Doene se dat er nou nae boven toe af, dan is hy later foarút-siende, dan kan hy de toekomst foorspelle,” zei Krine, „mar doene se it nae onderen toe, dan weet hy feul mear fan 'e ouwe tiden af. Dat wú ik segge.“

„Nou, mar dan is it ommers dochs in flauw smoesje,” zei Sint, „dat het nou letterlik niks, suver niks út te staan met mij. Ik prifferear de burgerpet.“

„Jimme wille niks animme fan mij,” zei Krine, „dat wudt mar opsternaat en dan sal alle kwaden op mij ferhaalt wudde. Op mij, as ouwe man sijnde. Kan ik it helpe dat de toestand soa is? Allegaar binne se kwaad op mij, an myn eigen klanten toe.“

„Waarom dan?“ zei Rikus.

„Waarom?“ Fansels omdat ik se met su'n skeet branje ofskepe mut. Kan ik it helpe dat de hokken leech binne?“

„Welné man, daar staan jou buten.“

„Just, dat docht ik ook. Mar se foetere mij daarom krekt soa goed út. Weet jimme wel wat teunswaardich weenliks de kwesje is, mannen? Nou, dat sal ik gauw segge. De kwesje is dit: alle meens binne teunswaardich klarebare ei-goai-ist.“

„Wát binne se?“ zei Rikus wantrouwend. „Ei-goai-isten binne it. En daardeur bē wy al dy heibel op 'e wereld, daardeur is de oarloch o e k útusten. Deur al dy ei-goai-isten. Niks skikke, niks toegeve en gyn bond slachte, anders niet as fan ei-goai-isten. Wat is it al in rae wereld, gyn kermis, en de kledaasjewinkels midden in 'e seumer poelicht en de kynderkes op straat singe anders niks as „Wy raze teugen Engelaan...“

„Né ju, wy fare.“

„O... soa... nou, dat kan ommers niet... je fare er nae toe, mar niet teugen an, dan fare je je te basten... o, is 't niet in Leewarders liedsje? Soa? dat wist ik niet — se singe fan teugen...“

Y. Blok (schreeuwend): „It is Dúts — it

Denk aan het fietsplaatje.

Van heden af verplicht.

Nog meer fietsen.

Van gister af is het fietsplaatje weer verplicht en het niet hebben (niet bevestigd hebben op een in het oog loopende plaats van de fiets, dan wel op de kleding ter hoogte van de borst) strafbaar. Te Amsterdam zijn dit jaar 20.000 fietsplaatjes meer verkocht. Is dit een afspeeling van het heele land, dan zijn er thans heel wat belastingmensen meer.

Een overtreders wordt aangehouden.

is (zingend) wier fare teugen Engelaan...“

Stem: „Né, soa is 't oek niet, domkoppen...“

Krine: „Och, wat kan my dat begroate om dy mannen, want dy't in it water rake, dy binne ferloren...“

„Och wat,” zei Krine, „k hew fan 'e week een keken dy haalden sij er út en dy syn hembd waer niet eens nat. Kopke onder.“

„O, mar,” zei Lindert, „ik hew es een keken, dy waer twee weken onder water weest en noch soa skrok, dat hij dronk se glazen bier op. Achter mekander...“

„Ja, en hij is surven in in drooge lever he?“ dút is werkelijk waar foarfallen, ik waer er sels bij. Hij hyt Jehannes...“

„Hij gaat ommers altyd út te fissen met twee angeltjes — en op klompen.“

„O ja, op learke klompen — su'u stive keareel.“

„Ja, presys Rikus, su'n harke — en altyd like klumerig, se segge, hij is winterdaags niet mei in stopnaal te beprappen.“

„Hij het oek in bril op...“

„Just, dyselde, nou, dy sat in 'e boat op 'e Greuns te fissen en doe komme skilige Vrentsje en noch su'n knaap daar foerbij met de praam. „Hé jimme oek tabak?“ roept de bril? „Jawel,” roepse se, „mar wy durve niet út 'e midden weg om de blauwmodder — hier, krij mar an...“ Ik sei teugen Siberen, dy't bij my waer, „nou loof ik, dat se hem te grazen nimme, denk er ris om.“ Ja jonge, wylst hij alheer overboard hangt doudt de andere syn boat of — haha, hij falt, p oomp, met de snoekskoat in it majem. Der onder, En weer boven. En se paken 'm daelks. Ja hé, anders liep it in 'e gaten. En gnize — guize, want hij had niks ferloren. Mar hij op 'e wal en hij skopt de klompen út en op in draaf nae de hekke toe en rats, de sokken út en syn onderbroek en syn bustrok, syn jas en fosjes, ja, weet ik wat allegaar, en dat hangt by op 'e hekke. En dy kearels in 'e praam an 't skreeuwen: „Dyn hembd oek út, dyn hembd oek út.“ Su'n blauw hembd waer it. Nou, dat must út hé, daar hadden de hearen al wille om, want dan slon hy nakend.“

„Dat sú prachtig weest hewwe,” zei Rikus, „dy stive Jehannes — ja, ik kan 'm nou dochs wel.“

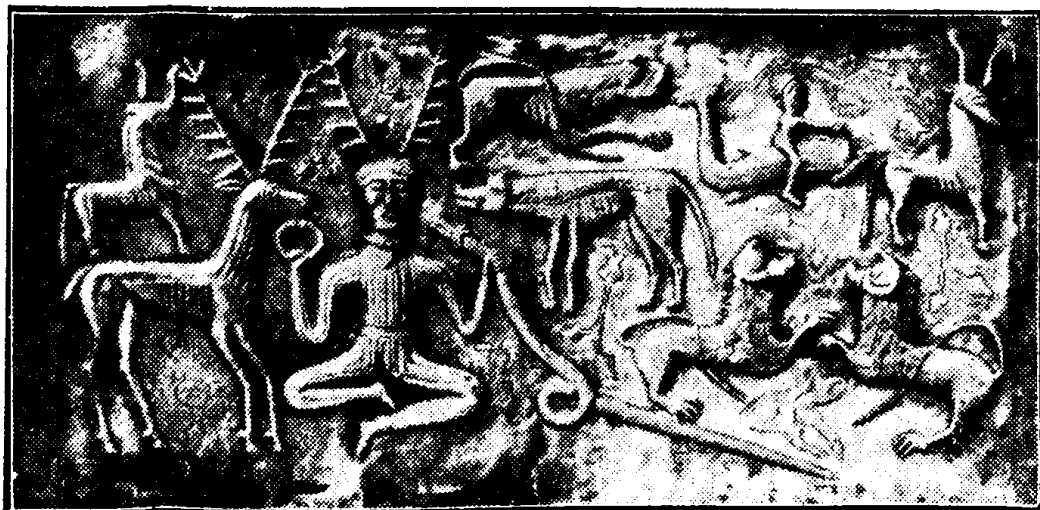
„Jawis ju, dat sú de kloe weze fansels, twee nakenden en één sonder hembd. Mar hij hoofdsukke en raasde: „It is niet eens nat wudden.“ En foruld mannen. it waer oek soa. Soa fluch hadden se 'm in 'e praam skeurd...“

„Haha, ja,” zei Lindert, „en soa goed sat hy in syn ondergud he? Denk er om, su'n persoan is noait onderhevig an rimmetyk.“

„Noait ju,” zei Rikus, „dy blauwe hembden dat binne winter- en seumer-deurdragers, hij houdt it swit altyd bij 'm. Mar leek it niet nuver dat hy daar soa sat...“

„Welné ju, hij hadde ommers noch altyd krekt soaful kleeren an as in echte watersporter. En in uur later sat hy weer kurkdroog te fissen...“

„Sun' ien,” zei Krine, „nou, dy kon wrachtsies wel nae Engelaan fare...“

Afbeelding op den ketel van Gundestrup. Let op het zwijn naast zittende man.

Mithras, de Dooder van den Stier.

UIT DE PERS

Van autonomie naar centralisatie.

Het mag geen systeem worden.

Het Christ-Soe. Dagblad houdt een pleidooi voor de autonomie, het zelfbestuur, gedachte in heel ons volk leven is verweven. De idee van de „sovereiniteit in eigen kring“, zoals de heer Kuyper werd geformuleerd, is er een der uitingen van. Crisis- en distributie-maatregelen hebben een centraliserende tendens. Hiermede wil het blad niet zeggen dat ze onjuist zijn. Nu in ons land een tekort aan voeding en aan kledingstoffen dreigt, is het een eis van rechtvaardigheid, dat er een verdelings-regeling getroffen wordt.

„Maar wij willen er toch op wijzen, dat in dit alles een strekking ligt, die in strijd is met een der grondtrekken van ons volk-leven.

Waar het noodmaatregelen geldt, die een tijdelijk karakter dragen, kan men ze aanvaarden. Waar het een overheidsingrijpen betreft, dat onrecht wil beëindigen of dreigend onrecht voorkomen, slaan wij achter deze maatregelen.

Doch als er in deze tijden stemmen opgaan, die van dit alles een systeem willen maken, die ook voor ons land een systeem bepleiten, waarbij van de Haagse bureaux uit heel ons land in al zijn onderdelen zou bestuurd worden, waarbij ten slotte als consequentie één man voor heel ons volk in al zijn organen en delen de lijnen zou vaststellen, zonder erkenning van enige grens van eigen gezag, daar willen we er op wijzen, dat dit in strijd is met ons volkarakter.

De autonomie, het zelfbeschikkingsrecht is daarvan een der grondtoren.

Men vervange deze niet door een systeem van centralisatie.

De nieuwe taak der vakbeweging.

In de organen van de bij het N.V.V. aangesloten vakbonden schrijft de persdienst van het N.V.V. over de nieuwe taak welke de vakbeweging wacht.

Na de aanval gevestigd te hebben op de ingrijpende veranderingen ten aanzien van het N.V.V. en zijn aangesloten vakbonden, wordt gezegd, dat thans de weg gebaad wordt om de zuivere socialistische beginselen op veel breder terrein dan tot nu toe het geval was uit te dragen. Aan de moderne vakbeweging is het oorspronkelijke doel teruggegeven. De schrijver haalt de statuten van het N.V.V. aan en zegt dan:

„Niet door beslissingen van den Rijk-commissaris en de uitvoering van de beslissingen door commissaris Woudenberg is het socialistische karakter van het Verbond verloren gegaan, doch door diegenen, die reeds vroeger van het oude beginsel zijn afgeweken en daarvoor dan ook een statutenwijziging wisten door te drijven. In de nieuwe statuten immers komt het partijpolitieke element naar voren, waar gesproken wordt van nauwe samenwerking met politieke organisaties. Hier en hier alleen ligt het verlaten van het oorspronkelijke beginsel.

Deze statutenwijziging heeft het Verbond, de moderne vakbeweging, van het brede sociale terrein der arbeidersbeweging op het min of meer beperkte pad der eenzijdige politiek gebracht, waardoor het N.V.V. niet meer het recht had op te treden als arbeidersgemeenschap voor het gehele arbeidende volk, doch door de voormalige leiders in zijn toekomstige taak onderschat werd als een eenzijdige partij-politieke arbeidersbeweging.

Wanneer dan ook heden ten dage het besluit van den Rijkscmissaris en door de leiding van commissaris Woudenberg het oorspronkelijke karakter weder aan de moderne vakbeweging wordt teruggegeven, dan is dit niet meer of minder dan het weder terugontvangen van een opdracht, van een taak, welke op breed sociaal terrein voor ons open ligt.

Naar het nieuwe Europa.

Er zijn in de laatste decennia twee stroomingen in Europa geweest, die schijnbaar volkomen tegengestelde motieven hadden. De ééne, constateerende, dat als gevolg van de toenemende bevolking de internationale handel in het belang van een juiste behoeftebevrediging, snel in omvang toenam, verlangde daarom een opheffing van tollarrières en grenzen en stelde als einddoel de „Ver. Staten van Europa.“ De andere constateerde een vervlakking en vervaging van de nationale waarden, als gevolg van het groeiende internationalisme, ziende dat de groote internationale afhankelijkheid ook economisch een gevaar werd voor de behoeftenbevrediging van eigen volk, streefde naar autarkie, naar nationale bewustwording, naar een „volksche“ politiek.

Aldus schrijft dr. M. D. Dijt, hoofdredacteur van „Schakels“, orgaan van de kunst-, industrie- en grananhandel en -industrie, in een artikel getiteld „Het nieuwe Europa.“

„Een opheffing van die spanningen, zodat van harmonie tusschen de nationale en de internationale waarden gesproken zou kunnen worden, werd hoe langer hoe meer noodzakelijk, ten einde groote conflicten te voorkomen, die niet alleen de Europeesche solidariteit zouden kunnen benadeelen, maar ook voor de toekomst, inpeeschse cultuur zou verzwakken en de buitenlandse-Europeesche belangen geschaad zouden worden door verdringing van de Europeanen van belangrijke punten in de overzeesche gebieden.

Waar het dus om aankwam, was: een zedelijke vorm van Europeesche samenwerking te vinden, dat de nationale waarden beter dan tot nu toe tot haar recht konden komen en tevens de internationale betrekkingen konden worden verbeterd. Dit scheen voor velen onmogelijk, of het ontstond een strijd tusschen nationalisme en internationalisme. De nationalisten gingen van het op zich zelf juiste standpunt uit, dat de nationale belangen dienden uit te gaan de belangen van het individu, terwijl de individualisten meenden, dat het algemeen belang het best diende werd door een onbelemmerd internationalisme.

Er is een oorlog noodig geweest om de weg tot de synthese te vinden.

Het schijnt het noodlot van onze wereld te zijn, dat geen belangrijke hervormingen door overreding tot stand kunnen komen, hoe gaarne de hervormers dit ook zelf willen.

Ze er merkwaardig is evenwel, dat thans, midden in het huidige Europeesche conflict, van de zijde van den Duitschen rijksminister van economische zaken, dr. Funk, een uiteenzetting voor de vertegenwoordigers van de pers is gekomen, waaruit blijkt, dat naar een synthese van de tegenstellingen der nationale en internationale stroomingen op economisch gebied wordt gezocht. Het gaat daarbij in een richting, die naar onze meening juist moet worden geacht. Hij gaat uit van de economische solidariteit van Europa, waarbij de landen voor elkaar dienen te werken met verzekerde afzetmogelijkheden voor een reeks van jaren. Daarbij mag, aldus dr. Funk, de geldswaarde niet afhankelijk zijn van de gouddekking, maar van de waarde, welke de staat aan de valuta geeft! Arbeid en goederen vormen de basis en de goederenruil zal niet eenzijdig van het goud afhankelijk mogen zijn.

De schrijver wijst er op, dat én door de oorlog maar ook reeds door het nieuwe systeem van goederenruil het oude systeem met het goud naar de Vereenigde Staten van Amerika verdwijnt, en hij verwacht dat uiteindelijk ook dit land zal inziet dat hervorming ook daar noodzakelijk wordt. Hij besluit aldus: „De nieuwe orde in Europa moest dus tot 'n geheel nieuwe wereldorde leiden, waarbij het goud en het internationale kapitaal in een hoek worden gedrongen en waarbij de behoeftenbevrediging der volkeren en de ontwikkeling der nationale cultuur doel gaan worden! Dat de nieuwe orde tot een ongekende welvaart moet kunnen leiden, ligt voor de hand. Wanneer alle middelen van de techniek gebruikt kunnen worden voor opbouw, wanneer de oorlogsindustrieën voor de bevrediging van vrédzame behoeften kunnen werken, wanneer de arbeid niet meer lamgelegd wordt door eischen van de zijde van het geldkapitaal, dan is een enorme verheffing van het levenspeil van alle volken mogelijk en dat zal de z.g.n. „verarming“ als gevolg van de oorlog op zeer korten termijn kunnen worden opgeheven.

Wij kunnen het betreuren, dat één oorlog noodig is geweest om de weg tot een nieuwe welvaart te banen. Wij hadden gehoopt, dat de nieuwe orde op vrédzame wijze door tot inzicht en begrip gekomen naties zou worden gevestigd, het heeft niet mogen zijn.

Maar als ons land geen begrip krijgt van de nieuwe orde, zich dus niet bewust kan binden aan het nieuwe Europa, zal het zich nimmer meer „vrij“ kunnen noemen. De wijze, waarop ons volk zich thans tot de nieuwe orde richt, zal daarom bevestigend zijn voor onze toekomst. Ons land kan zijn taak in het nieuwe Europa, in de nieuwe wereld, nu op zich nemen en zich van zijn plaats bewust worden, wanneer het zich de oogen gaat uitwrijven en moedig om zich heen ziet.

FAMILIEBERICHTEN

GEBOREN:

Meine Roelof zv. D. Bosma en L. Duker, Zwaagwesteinde. Eleke dv. J. Kingma en T. Talma, Holwerd. Sylse zv. den heer en mevr. Hiemstra—Vlietstra, Amsterdam. Hiltje Neeltje, dv. J. F. de Jong en J. H. Rijpkema, Oppenhuizen.

ONDERTROUWD:

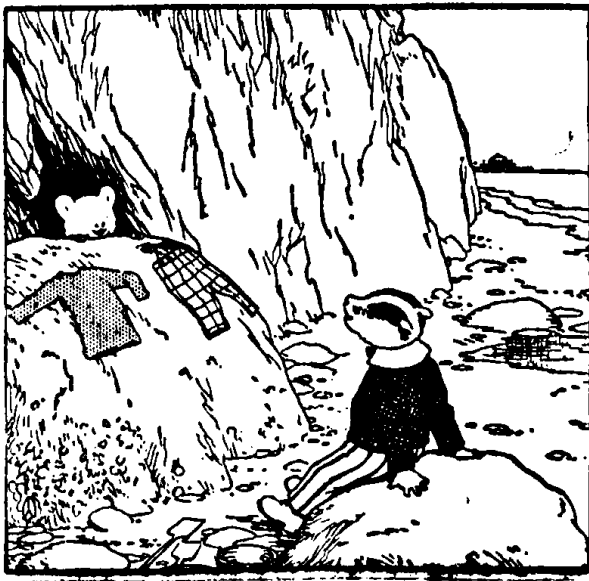
B. van Kooten, St. Jacobi Parochie en A. van der Veen, Oudebildtzijs. J. Reitsma en M. Kuiken, beiden te St. Jacobi Parochie. D. Kloosterman, Dedgum, en U. van der Brug, Tzum.

OVERLEDEN:

H. J. Heslinga, 58 j., m. v. L. Hoogland, eerder wedn. van T. N. Hoitinga, Blija. Maria van Duysen, 67 jaar, te Leeuwarden. B. P. vd. Velde, 49 j., vr. van M. Huizinga, Huizum. Y. Ydema, 74 j., vr. van G. T. Boomsma, Minnertsga. K. D. Bouwe, 89 j., wed. van H. T. Bosma, Menaldum. H. T. Bosma, 25 j., vr. van P. S. Buijsma, Zurich.

Bruintje Beer gaat met vakantie.

No. 15. — „Ik heb mij“, verzucht Bruintje, „er weer eens leelijk ingewerkt. Als je moeder die natte kleeren merkt, zul je wat beleven. Heusch waar, als ik er aan denk, sta ik nu al van angst te beven.“ „Ja“, zucht Wim, „het is een raar geval.“ Dan plotseling roept hij: „Hoera, Bruintje, ik ben er al. Wat zou je er van zeggen, als we je kleeren in de zon te drogen leggen?“ Bruintje vindt het een pracht idee en op een draf hollen ze alle

KUNST

FRIESCH MUSEUM.

Schilderijtentoonstelling.

II.

De groote verscheidenheid van werken noopt ons, ons te bepalen tot het bespreken van die schilderijen welke meer speciaal de aandacht vragen.

We vinden dan in 't kleine zaaltje twee stukken van Piet van der Hem, de Jager en de Violoncellist. Opmerkelijk is dit werk om de techniek. Van der Hem schetst met zijn penseelen, even zuiver de hoofdzaak naar voren brengend als bij zijn tekenwerk. Zijn stukken zijn frisch van kleur, weinig gecompliceerd, doch geenszins oppervlakkig. Spontaan en vol geest beeldt de schilder zijn onderwerpen uit.

Treffend weet hij karakter te brengen in zijn figuren. De Jager toch is het type van een societyman die voor een paar dagen 'n bureau heeft verlaten om zich in 't genoegen van de jacht te vermeien. Zelfs de aard van zijn dagelijksche bezigheden zou men willen noemen. Vooral de handen, die in een fraaie rusthouding afgebeeld zijn spreken sterk. De goedmoedige, doch zeer intellectuele kop geeft zuiver het karakter van den figuur weer.

Op dezelfde wijze kan men het stuk van den Violoncellist beschouwen. Het rake, scherp typeerende vinden we hier in gelijke mate terug.

Johannes Elsinga exposeert een naaktfiguur, een fraai werk. De vleeschkleur is zuiver, de anatomie blijkt de schilder geheel te beheerschen. De houding geeft het lichaam weer in volkomen rust. Bijzondere zorg besteedde de schilder aan de entourage; het doek, waarop de figuur rust, harmonieert wat materie en kleur betreft geheel met het naakt zelve. Bijzonder goed is de kop van het naakt.

Het zelfportret van Cor Reisma is een goed schilderij, dat men met genoegen beschouwt. Met genoegen, om de kleuren en de eerlijke wijze van werken.

De behandeling van gelaat en handen laat niets te wenschen over, de kleuren zijn zonder aarzeling juist opgebracht.

De houding is natuurlijk, ongedwongen. Het groote palet scheidt wel even de onderste en bovenste partij van het doek, ook al omdat de kleuren zoo verschillend zijn. Hierdoor lijkt de onderste partij iets te zwaar in verhouding met de meer stemmige bovenpartij.

Roelof Klein zond twee stukken in, een mansportret en een stilleven. We zouden deze schilderijen in één adem kunnen bespreken, zoo gelijk zijn zij wat werkwijze en kleur betreft.

Het mansportret vraagt onze aandacht door de knappe teekening ervan. Een scherpe kop, mooi van kleur en zeer goed van bouw. Opmerkelijk is het verschil in bewerking van de kop en de kleeding.

Het stilleven is in dezelfde bezonken, eenigszins bestorven kleuren gehouden. De schilder weet de lichteffecten volkomen te benutten, maakt er een dankbaar en juist gebruik van. De stofuitdrukking is bijzonder goed.

Het duinlandschap van A. van der Sloot geeft zeer goed de rust en het immense van een dergelijk landschap weer. De wijze van werken is knap, de kleuren helder en waarachtig. Een prachtig stukje werk.

S. Kamminga waagde zich aan een zeer moeilijk onderwerp toen hij het doek „Storm“ schilderde. De buitengewoon goede partijen welke in dit schilderij te vinden zijn maken, dat wij zonder aarzeling mogen zeggen, dat de schilder geslaagd is. Wel zijn er eenige gedeelten welke nog niet geheel los komen, doch daar tegenover staan andere partijen, vooral die, waar de golven op het paalwerk breken, die bijzonder goed zijn.

Mevr. H. Tutein schilderde een zeer fraai meissjesportret (115), dat wij het meest geslaagde portret van deze expositie mogen noemen.

Haar „bloemen“ (116), bereiken niet geheel die hoogte; de partij in geel lijkt ons iets te zwaar voor deze materie.

Het werk van prof. J. H. Jutres (no. 77 en 78) is mede van het fraaiste. Prachtig van kleur en compositie en tot in de kleinste details zuiver, zijn 'n figuren steeds muskuleus van bouw. De uitgesproken lijnen der spiergroepen maken zijn werken krachtig en vol teekening. Elk schilderij is een studie waard.

Zeer bijzonder is verder „Aankondiging“

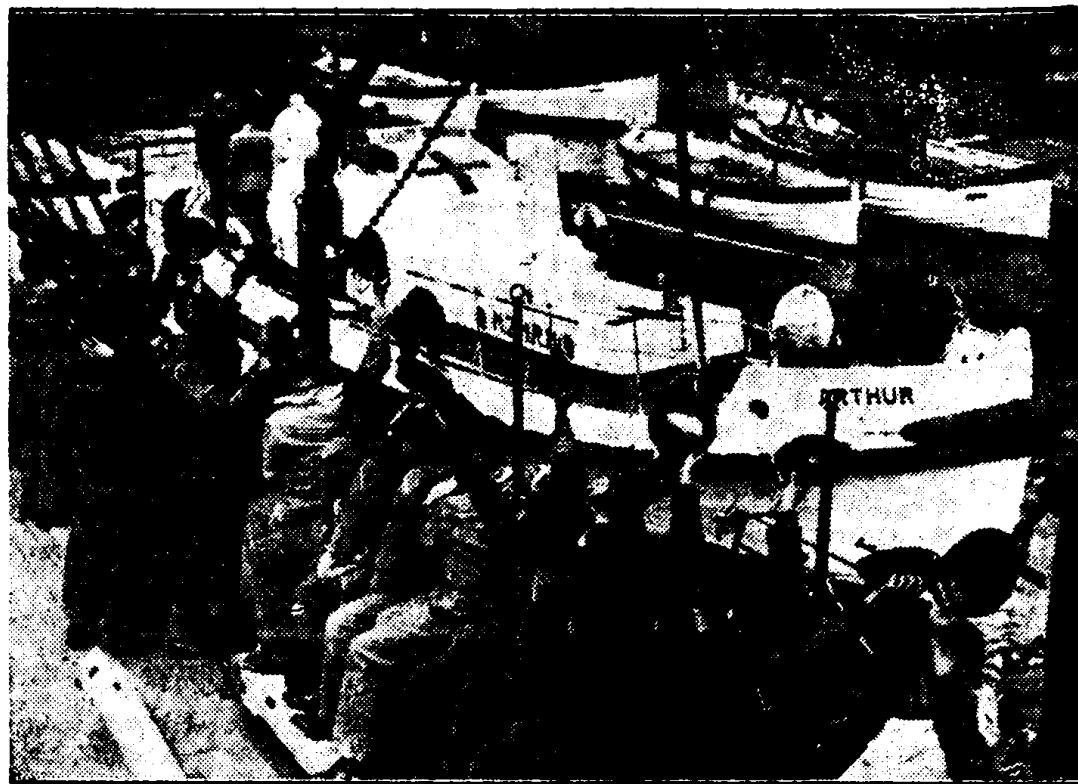
twee naar het deel van het strand, waar de rotsen tot het water reiken.

„Het wil mij het verstandigst lijken“, zegt het beertje, „dat ik met mijn bloote lijf in een van die hollen krup.“

Zoo gezegd, zoo gedaan. De kleeren worden weldra door de zon beschenen. Bruintje zit veilig achter de steenen en ook Wim heeft een zitplaats gevonden.

Eerst praten ze samen honderd uit, maar gaandeweg verflauwt het gesprek.

„Ik ben zoo moe“, zegt Bruintje, „wat is dat gek.“ „Ik ook“, antwoordt Wim. Zij kijken elkander aan met een sla-perig gezicht, en het duurt niet lang of beider oogen vallen dicht.

De nieuwe motorredningboot „Arthur“ van de Noord Zuid Hollandsche Reddingsmaatschappij, had Vrijdag ligplaats te Amsterdam. De „jongens“ van het opleidings-schip „Pollux“ brengen een groot aan de nieuwe schuit (Foto Pax-Holland)

Het Friesch Grondbezit.

Algemeene vergadering.

— In het Granjehotel werd gistermiddag de algemeene vergadering gehouden van de vereeniging „Het Friesch Grondbezit“.

In zijn openingswoord herdacht de voorzitter, jhr. J. de Jonge van Zwijnsberg, de gevallen soldaten.

Verder zeide spreker te hopen, dat de toestanden in het boerenbedrijf zich zullen verbeteren in de toekomst. De toestand in Duitschland maakt dat de voorzitter de toekomst vol goede hoop tegemoet ziet.

Na de vrede zal er zeker veel veranderd zijn, doch de doelstelling van de organisatie, het bevorderen van de belangen van het grondbezit en het boerenbedrijf zal steeds waard zijn nagestreefd te worden.

Het jaarverslag van den secretaris, den heer C. J. Looftstra, vermeldt een ledental van 1567 (buitengewone leden 75). De vereeniging boekte een batig saldo van f 520.68½. Door het Pachtbureau werden 2000 model-pachtcontracten uitgereikt. De begroefing voor het jaar 1940 werd vastgesteld met aan inkomsten en uitgaven f 6070.68½.

In de commissie tot het nazien der rekening werden benoemd de heeren Twijnstra, Hilwerda en Van der Kooij.

De periodiek aftredende bestuursleden, de heeren jhr. J. de Jonge van Zwijnsbergen, C. J. Looftstra, mr. D. J. A. baron van Harinxma thoe Slooten, J. D. de Jong en A. Kooijstra werden na stemming herkozen. Besloten werd de volgende vergadering te houden te Leeuwarden op dezelfde plaats.

De heer Biliam te Knijpe wenschte de publieke opinie omtrent het grondbezit veranderd te zien en beval daarom het bestuur aan, in die zin propaganda te voeren.

De heer A. R. Douma, lid van het Erkend Pachtbureau voor Friesland, hield hierna een inleiding over:

Toepassing en uitvoering der Pachtwet.

De heer Douma begon met de vraag te stellen: Wanneer verpacht ik?

Art. 1 der Pachtwet zegt, dat men verpacht als men een hoeve of los land verstrekt aan een pachter. Aanvankelijk was dit alles wat het artikel ziede. Later werd daar de zgn. strekkingsclausule aan toegevoegd om mogelijke onduidelikheden te voorkomen.

Er zijn echter voorwaarden, bijv. wat de hooftendeel betreft. Niet lang geleden is bepaald dat pluimvee geen vees is; een hooftendeel park valt dus niet onder art. 1. Zoolang ook de huurwaarde van een woning prevalleert boven de huurwaarde van het land (bijv. een arbeiderswoning met 30 are grond) is er geen sprake van pacht.

Art. 4 zegt ons: Een pachtovereenkomst geldt voor onbepaalde tijd. Als er niets gebeurt loopt deze overeenkomst steeds door.

In het volgende artikel geeft de wetgever de gelegenheid om voor kortere tijd te verpachten. Uit de aard van het verpacht moet echter blijken dat voor korte tijd verpacht kan worden, bijv. een naweiide. Ook als er bijzondere omstandigheden ontstaan, kan dit het geval zijn.

Wanneer men meent dat er dergelijke omstandigheden zijn, doet men het bevel te wenden tot een pachtbureau of kamer om dit te laten uitmaken. De beslissing is bij deze instanties.

Bijzondere omstandigheden zijn o.a. wanneer men door ziekte of ongeval verhindert is de boerderij voldoende te exploiteeren. Ook het hebben van een huwwaren zoon of dochter, die eens de boerderij zal moeten betrekken, is een omstandigheid waarom men op korte termijn zal mogen verpachten.

Art. 6 spreekt van de schriftelijke overeenkomst die moet worden aangegaan. Wanneer deze niet gelooft kan worden, betaalt de pachter geen pacht te betalen en de betaalde pacht moet worden terugbetaald.

Art. 24 der wet zegt, dat reeds na één jaar verlaging van pacht kan worden gevraagd. De laatste dagen is dit noodal eens gebeurd; de verzoeken werden meestal afgewezen. Zeer terecht, volgens spreker. Op het oogmerk is voor dergelijke verzoeken nog geen aanleiding te vinden. Voor verlaging van pacht geldt hetzelfde. Veranderingen in de aanneemende voorwaarden moeten aan de Pachtkamer worden voorgelegd, behalve wanneer het een verlaging van pacht betreft.

Wegens tijdgebrek moest de heer Douma zijn inleiding hier beëindigen.

Nadat de voorzitter den inleider had bedankt werd de vergadering door hem gesloten.

GOEDKOOPERE SPOORBANEN.

Centrale laschinstallatie te Utrecht.

Naar het A.N.P. verneemt, zijn de Ned. Spoorwegen voornemens over te gaan tot het verbeteren van de spoorbanen door verlenging van de rails.

Langere spoorbanen zijn n.l. in het gebruik voordeliger. Deze verlenging kan op eenvoudige wijze geschieden. Een gangbare spoorstaafte is die van 18 meter. Twee zulke staven zullen nu worden aaneengesloten. Het is de bedoeling om het lasschen van de spoorstaven centraal te doen geschieden en wel in de werkplaats voor de bovenbouw te Utrecht. Het is echter noodig daarvoor een speciale installatie te stichten, waar dit lasschen elektrisch kan geschieden.

Naar Driesum en Rinsema State

Een warme dag in de Dokkumer Wouden

Maandag 5 Augustus.

Op de prachtige snikheete Maandag 5 Augustus bestegen wij de tramwagen die op het emplacement te Leeuwarden tot kookhitte was gebracht, maar precies op tijd om half één vertrok.

De open balkondeuren verwekten de aangename koelte die het zicht op de wateren van de Greuns noch van het natuurreservaat Kleine Wielen vermochten te schenken. Hoewel de locomotief telkens aarzelde bij het aanzetten gleden wij met bekwame spoed voort en te Veenwouden reikte ons de conducteur de fiets toe uit de bagagewagen. Het was een nieuwe fiets, glanzend in lak en nikkel, die we hem bijzonder hadden aanbevolen, en er maakte dan ook letterlijk niets aan.

Eere wien eere toekomst.
Veenwouden was ook vol zonneshijn, en tusschen deze plaats en de tweede bocht

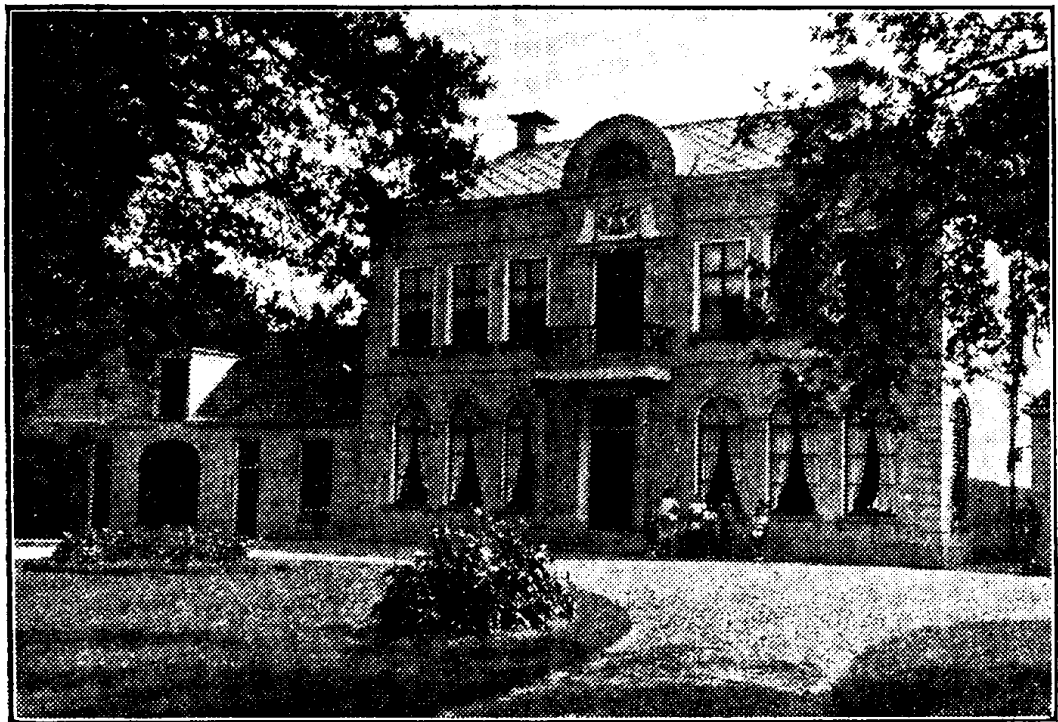
„Hwen!”, zei de oude baas, die bij de getrouwde kinderen inwoont, „de groun is hie wol aerlich goed, fierderop yn Driesum is hja noch efkes swiender, mar wy hawwe bêste rogge bouwten en foerbitten en ek beantsjes fansels.”

Dat spreekt, want wie kan zich hier het land voorstellen zonder boontjes?

Edoch, nog is dit de hoofdzaak niet. De best geslaagde teelt van dit jaar en de trots van dezen kleinen boer, dat zijn de aardappelen. En wel een nieuwe soort, die hij nu voor de tweede maal bouwten op een perceel land dat hij eveneens twee jaar in huur heeft.

Deze soort draagt de passende naam van Noordelingen.

„Wy hawwe”, aldus vertelde de zoon, die ook naderbij gekomen was, 8 lepen forboud en forline jier ek en der oant nou ta twa wike forlyn fen iten. Sy wierne noch

HET SLOT.

beleefden wij de verwezenlijking van een oude Friesche spreekwijze, die zeer sterk de mate van brandende zomerhitte aangeeft, n.l. die van „de protters gapje fen 'e hite.”

Dit nu was werkelijk het geval. Misschien hebben groote vogelkenners zoals Bos, de Vries, Rue en anderen dit verschijnsel wel vaker opgemerkt, maar voor ons was het nieuw. Op de tramrails zaten drie spreuwen met wijdopengespanne snavels, alsof ze de klem hadden.

Een wegwerker daar dichtbij verklaarde het nooit eerder te hebben waargenomen en het is daarom dat wij er terloops melding van maken.

Het was dus heet, maar een pracht van een Augustusdag en wij bevonden ons weldra op het punt tot waar wij op de vorige reis ook waren gekomen, n.l. midden op de Goddelooze Singel, die van hier zoowel naar Kuikhorne als naar het andere eindpunt, het voormalige Goddeloos tolhuis, een aangename wandeling biedt. Het Goddeloos tolhuis echter bestaat nog maar ten deele, want ter plaatse is een nieuwe boerterij verrezen, met de nabij gelegen onlanden in eigendom aan Notaris Ottema en anderen zoo werd ons door den wegwerker verteld.

De Singel is de voormalige verbindingsweg en een lust voor de oogen.
Ditzelfde kan ook worden gezegd van de Valom, hoe klein ook, een oase op de weg Dokkum—Veenwouden, zoo frisch is het water, dat herinnert aan Veenwoudsterwal maar dan niet met troebel maar met krachtig levend en alle beeld duidelijk weerklaarsend water.

Waarlijk, de Valom is een lieflijk plekje gronds, maar het was ons niet vergund hier af te stappen, vermits onze medefietsers hier geen boodschap had en wij zijn verhaal van de streek niet wilden missen.

Nog voor de Kruisweg sloeg hij trouwens toch vrij plotseling rechts af en hadden wij volgens de wegwijzer nog 3 km. tot aan het welgelegen fraaie dorp Driesum, het eindpunt van de tocht.

Het was ook geweldig heet, daar op de weg — meestal tusschen huizen en boerenplaatsen naar Damwoude.

De weelderige zonnehitte die wij maar al te vaak moeten ontbernen.

De oogst van de stroovruchten was al reeds in volle gang en is hier op deze kleine velden grond veel mooier te bezien dan in de kleistreek, waar men met de tractor alles neerslaat, bindt en in schoven zet.

De Woudsers doen het nog op de oude wijze met de haak en de sichte en binden de schoven met de hand. Het was een schouwspel dat men, hoe vaak ook gezien, steeds weeraan met stille en eerbiedige aandacht gadeslaat.

Stille velden — zonnehitte, rijpe granen, daar schuilt iets dichterlijks in, maar er was meer dat rijpte daar in de Wouden, want ook de oogst der grauwe erwten had haar beslag al. Dit gewas hing al in dikke bundels overal langs de wanden van hokken en aan goten gespijkerd, ontzaglijke hoeveelheden, die doen vermoeden dat de Woudbewoners deze winter lak hebben aan schrale distributiemaatregelen.

„It is sok kostlik iten” had de wegwerker reeds opgemerkt — „as hja it de minsken mar hâlde litte skielk.”

Ja — as hja —

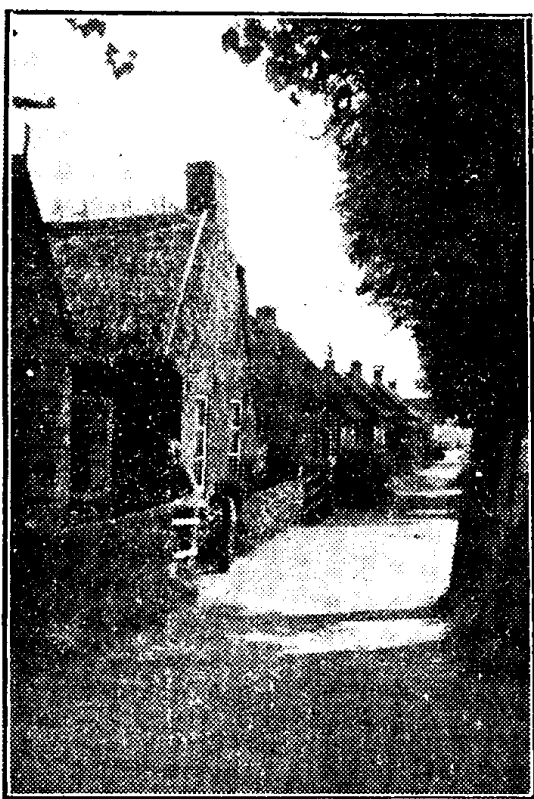
Hierover was ook de bouwersfamilie niet gerust, die nabij Driesum aan de weg woont en in een klein laag huis met riet gedekt, waarnevens nog een schuurtje, maar twee geweldige hoopen hooi had opgezet, die daar ver boven uit staken.

„Hwet moatte jimme mei al dat hea?” „Wel man, wy kinne ús kij dochts net omkomme litte, skielk.”

„Jimme kij — wer moatte dy dan stean.” „Nou wol forbaesd, op stal fansels — kom mar ris mei, wy hawwe plak for tsien.”

Inderdaad, zoo is het. De onooglijke schuur bevat nog een klein en groot bûthús.

„Wy hawwe hyl'v d stalforre by 't simmer.” Zoo komt het praat van 't een op 't ander en zoo vernem ik dat hier ook nog een deel bouwboerderij wordt uitgeoefend.

„It is net rejaal, mar hja binne net greater, wel?”

een tiental landarbeiders geregeld werk schafte.

Driesum is in dubbel opzicht een merkwaardig dorp. Ten eerste omdat de verschillende gebuurtten fraai om kerk en toren en hof zijn gebouwd. Ten tweede omdat het „Rinsma State” bezit, het aloude verblijf der adellijke familie van Heemstra. Nu kan men het gebouw op zichzelf geen wonder vinden van architectuur-schoon, maar de voorhof en de tuin maken een waardige indruk, zijn uitstekend verzorgd en... wat zeer aangenaam treft en der vermelding waard is: Het publiek wordt niet gehinderd door de welbekende bordjes van „Verboden Toegang”. Enkel een aanmaning om geen buitensporigheden te begaan, zoals boomen beklimmen, nesten uithalen, over gras loopen, kortom alles, waarvoor de gemiddelde burger zich toch alreeds wacht en die slechts dienen voor de vanden.

Daar heerschte een kalme drukte, het leek ons toe dat het publiek uit de Woud-dorpen en de andere op naar Buitenpost en de Dongeradeelen hier toch wel graag een zomersche middag doorbrengt.

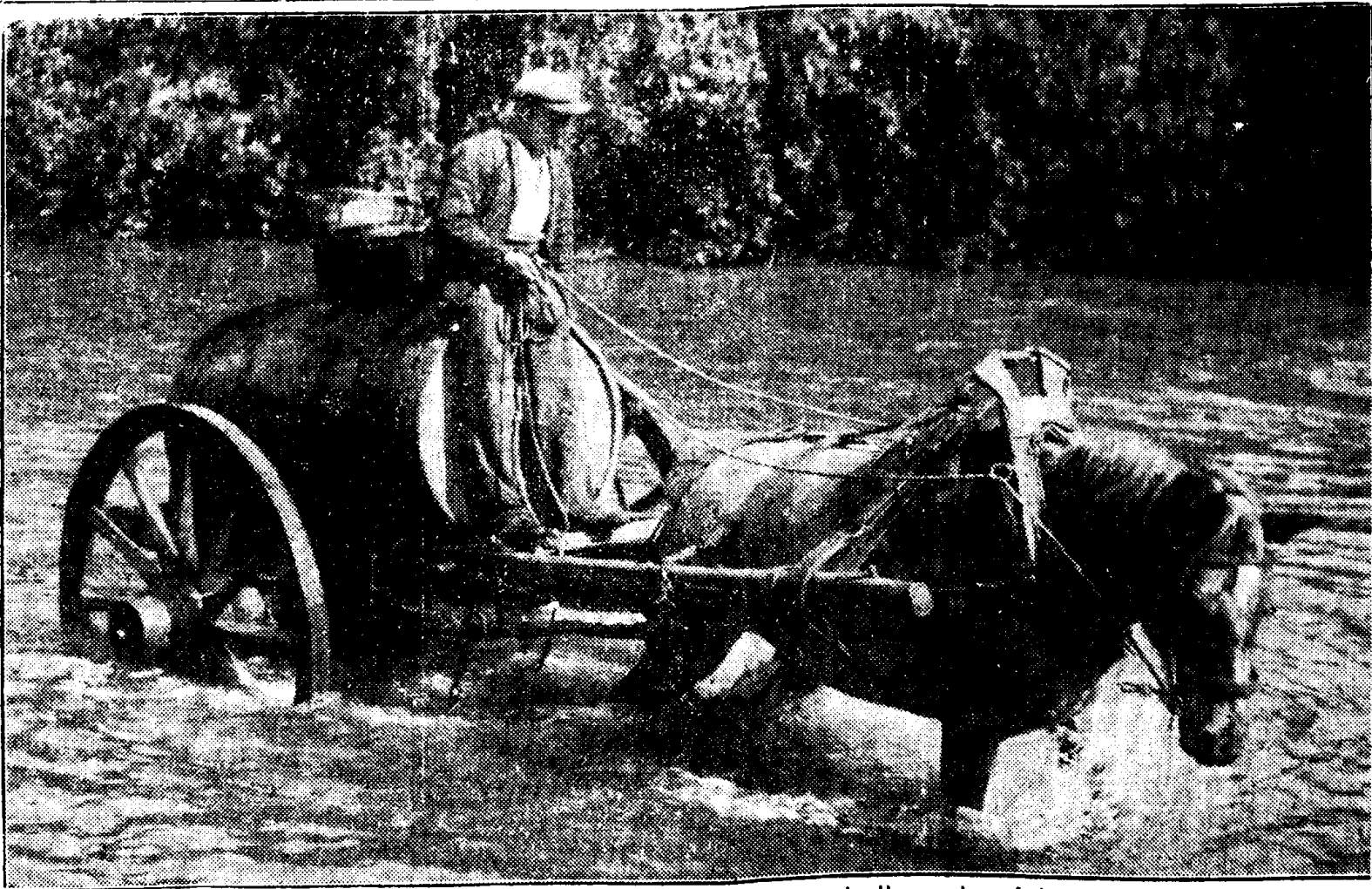
Driesum is ook, maar hiervan zijn de meeste lezers wel op de hoogte, waarschijnlijk de plaats waar meer dan elders gepoogd is de verbouw van geneskrachtige kruiden door te zetten.

Wij hebben een paar maal gepeild naar de resultaten, o.a. ook bij den tuinman van Rinsma State, maar altijd trof het ons, dat men nog steeds de bouw beschouwde als een proefneming zonder er in de naaste toekomst veel heil van te verwachten.

Meermalen troffen ons de volgende opmerkingen na de inleidende vraag „Bouwe jy ek Angelica as Faleriaan as Mentha piperita?”

De gevelklimmer, die een nieuwe afvoerbus langs den gevel van een der Amsterdamsche fabrieksgebouwen moest bevestigen

Een praktisch middel. — Ter besproeiing van de droge helling der Jekervallei bij Maastricht halen de boeren in groote vaten het zoo noodige vocht uit de snelstroomende rivier zelf

„Ja, al hwet, ei ja, men moet it ris probearje.”

„Binne jy hwet tofreden?” „Dat skeelt alles net, mar wit jy, der is sa'n wijk mei yn 'e hierst. En dan is der ek gûd by, dat wol mar min út 'e groun; it is dreech.”

„It scoe fensels al moai wêze.” „Jawis, mar it moet ek oan 'e man, dêr moatte sinten út makke wurde.”

Nu, en juist dit laatste punt meenen wij, dat nog wel eens haperde, ondanks de doorzettende kracht van de mannen, die zich er terwille van het groote nut der zaak voor gespannen hadden.

Ook de tuinman van „Rinsma” hoorde daarbij.

Wie van deze dingen meer wil weten ziet zich in het Friesch Landbouwblad van Zaterdag 3 Augustus voortreffelijk ingelicht want daarin is opgenomen het:

„Verslag van het proefbedrijf voor de teelt van geneskrachtige, aromatische en aanverwante gewassen te Buitenpost over 1939. En dus kan hij alles te weten komen over deze kruiden, alhoewel men voor den belangstellenden leek behalve de Latijnsche ook de inheemsche namen der planten wel had mogen noemen.

Op de heete Augustusmiddag heerscht er een zoo volkomen stilte in het dorp, het is ook verbazend stil rondom het hooge kerkhof, goed afgesloten met hooge hekken, die ons beletten om te speuren naar de grafzerk die het stoffelijk overschot dekt van den vermaarden H. G. van der Veen, den vroegeren schoolmeester van het dorp, de man die met den machtigen Heer op „Rinsma” van inzicht dorst te verschillen en zich verstoutte zijn scherp geformuleerde meening e uiten in het over bekende:

In doarp mei in hear is in lok,
In hear mei in doarp is in flok.

Wij hadden graag dezen vrijen stoutmoedigen geest, bestrijder van het bijgeloof en vurig voorvechter van de eigen taal willen eeren door eenige momenten bij zijn rustplaats te toeven, maar de doodenakker was goed verzegeld, gansch en al door een hooge haag van dicht geboomte.

De mannen, die van het veld kwamen, doorstoof van zonlicht, zoo achter de sichte vandaan, wisten niets naders dan dat de koster dichtbij woonde —

Driesum heeft naast het hooge en verhevene ook nog woonstee voor een kleinen man, waarvan ook een afbeelding hiernevens. Dit zijn de eigen huiskes, klein en rein, en naar het inzicht der bewoners volstrekt niet een hopeloos geval. Daar was een forsche blozende dikke man, die lachende de schouders ophaalde en zei:

„Ja, hie wenje wy. It is net rejaal, mar hja binne net greater, wel?”

Tegen zo'n geweldigen optimist past niet een woord van beklag, integendeel, hij gaf ons nog een woord van levenswijsheid mee. En, als men hier tevreden is met zijn lot, waarom zouden de andere inwoners van dit mooie Woudorp Driesum het dan niet zijn?

Een Nederlandsche kolonie te Toulouse.

Verhaal van een ooggetuige.

Een Nederlandsche dame, die sedert half April bij een Nederlandsche familie te Toulouse logeerde, en dezer dagen in het vaderland terugkeerde, na vele emoties te hebben beleefd, vertelde een en ander van haar ervaringen aan een verslaggever van de T.e.l. Wij ontleenen er het volgende aan.

Op 14 Mei begon men in Toulouse iets van het verder uitbreken van de oorlog te bemerken. Het begon met groote colonnes vluchtelingen uit België. Eindeloze stroommen trokken in Zuidelijke richting. De eerste Nederlanders, die te Toulouse aankwamen, waren studenten uit Leuven. In korte tijd was de bevolking van Toulouse verviervoudigd. Na eenige dagen begonnen zich de Fransen bij deze stroom te voegen en omstreeks half Juni trok het verslagen leger voorbij. Ik heb de indruk, aldus de Nederlandsche dame, dat ik ministers de helft van Frankrijks leger heb zien passeeren. Er waren dagen, dat er uitsluitend tanks voorbijkwamen, niets dan tanks. Later volgde dan het voetvolk, dat een dieptreure indruk maakte. Niemand beschikte meer over zijn volledige uitrusting of kleeding. Velen hadden geen schoenen aan de voeten.

De Nederlandsche vluchtelingen, die te Toulouse waren blijven hangen, waren niet bij de pakken blijven neerzitten. Zij allen, geen uitgezonderd, hadden werk gezocht en binnen een week gevonden ook. Een schat-

DE OPBOUWDIENST AAN HET WERK. Het lied van de arbeid klinkt in alle tuinen en is het bewijs van de vitale krachten welke het Nederlandsche volk bezit

rijk meisje uit Breda heeft zeven weken gewerkt als dienstbode, een Nederlandse hoedengrossier uit Brussel sjuowde dagen lang wijnvaten tot zijn schouder en een van was. De jeugdige zoon van een familie uit een oud-adellijk geslacht vond een baan als chasseur in een hotel en vele andere landgenooten arbeidden in bakkerijen. De meeste betrekkingen kwamen evenwel uit bij het sluiten van de wapenstilstand.

De Nederlandsche consul te Toulouse, heer van Dobben, had inmiddels niet afgezet om

het huisvestingsvraagstuk

krachtig aan te pakken. Hij wist de hand te leggen op een oud en verwaarloosd Frans kasteel, Château Clairfond te Fourquette. Met echt Hollandsche energie werd hier aan het werk gelogen en het slot bewoonbaar te maken en het resultaat mocht gezien worden. „Als ze ons voor verblijf in dit kasteel iets wilden bezorgen”, merkte een Brabantse boerin, een week van boenen en schrobben op, het wel gek zijn, want in 25 jaar is hier niet zoo schoon geweest.”

Echter niet alle Nederlanders kunnen hier onderdak vinden. Zestig slapen er op de zolder in het stroo, verder nog een aantal in verschillende vertrekken, terwijl overigen in de buurt zijn ondergebracht en een voor dit doel ontruimde school aan een villa.

De vluchtelingen betalen, voor zoover in hun vermogen ligt, een bedrag van francs per dag.

Het aankopen van levensmiddelen was een probleem. Officieel zijn er drie vooelooze dagen. In de praktijk komt het er neer, dat men, wanneer men 's ochtends voor zeven uur in de rij gaat staan, kan heeft om tweemaal per week een stuk vleesch te bemachtigen. En bloedworst, maar bloedworst... Groente is er genoeg (gebrek is er aan de artikelen, die op een gerlei wijze ingevoerd moeten worden: zeep, vet, boter en andere belangrijke producten).

Het gebrek aan vet liet niet na zijn invloed op de gezondheidstoestand

te doen gelden. De meesten liepen er rood met uitslag. De Belgen waren er, wat betreft, nog erger aan toe. Zij gebruikten als broodsmeling een vreemde soort paraat, dat ik steeds als „singel” heb hooren belitelen. De huiduitslag, dien zij hooren kregen, was zoo hevig, dat in sommige streken het gerucht de ronde deed, dat de pest was uitgebroken.

Geldgebrek heerscht in de Nederlandse kolonie te La Fourquette voor het oogenblik niet, zij het ook, dat men weinig aan geld — en zakken vol met distributiebonnen — waarvoor men toch geen waar kan kopen. Deze financiële bijstand van de heer Van Dobben te danken aan de secretaris der Amerikaanse Quakers-geselschap, Mr. Marvel. Deze was namens de Amerikaanse Roode Kruis naar Frankrijk gekomen om hulp te verleen, maar al spoedig bleek, dat de nood veel groter was dan men in de Vereenigde Staten had gedacht, zoodat hij geld tekort kwam.

„Dan ga ik even terug om meer geld te halen”, verklaarde Mr. Marvel en dan zij de Clipper-verbinding via Lissabon en hij inderdaad in verbluffend korten tijd weer te Toulouse terug met de contanten.

Op last van de politie zijn de bioscoopgesloten, terwijl het eveneens verboden is op café-terrassen te zitten. Dit laatste was voor Zuid-Frankrijk een zeer ingrijpende maatregel.

Op het station te Toulouse was het onmogelijk een spoorkaartje te koop. Een menigte van zeker meer dan duizend personen bivakkeerde reeds een week lang bij het station en op het plein daarvoor, tot onze „zegsvrouw” Toulouse trachtte te verlaten. Weinigen was het beschoren door de loket het zoo vurig begeerde spoorkaartje naar Issoudun te ontvangen. De ambtenaren vragen overlegging van een speciaal laissez-passer, dat aan vreemdelingen niet wordt uitgereikt. Er zat o.m., zijgend haar eengedoken, een oude vrouw. Naast haar stond een oliestel, waarop ze al dagenlang haar maaltijd kookte. Het schouwspel deed eerder denken aan een Oostersche markt dan aan het stationsplein van een West-Europeesche stad. Met vier anderen ging de Nederlandsche dame tenslotte op de fiets naar Issoudun, in de hoop daar plaats te kunnen krijgen in een trein, helgeen inderdaad gelukte.

SERUM TEGEN LONGONTSTEEKING ONTDEKT.

Uit Washington wordt meld, dat generaal dr. Magee, chef-arts van het Amerikaanse leger, heeft medegedeeld, dat een nieuw serum tegen longontsteking ontdekt is, hetwelk hij van betekenende waarde is, de loop van de laatste drie jaar zijn 115.000 personen proeven verriicht. De grootste deel van deze personen komt uit civiele kringen; zij hebben zich vrijwillig voor deze proeven beschikbaar gesteld.

LEEUWARDER NIEUWSBLAD

Het uurwerk mechaniek

In sommige steden kan men boven de deur van het raadhuis of aan een ander openbaar gebouw een klok bewonderen, die bij het slaan van de uren een ingewikkeld schouwspel vertoont. Een heel beeldwerk komt in beweging: de poort van het kasteel opent zich en ruiters verschijnen, die hun trompetten aan den mond zetten en aan het hoofd van een optocht voorbij rijden. Marktgangers komen van den anderen kant aanloopen en schuiven in tegengestelde richting voorbij. Een bedelaar neemt zijn hoed af en een deftige dame reikt hem een almoes.

Dan klappen de deuren van het kasteel weer toe en de toeschouwer moet tot het volgende uur wachten om nogmaals het taferel gade te kunnen slaan.

Wat zich hier in den vorm van beelden en poppen afspeelt, gebeurt dagelijks met levend menschenmateriaal. Men heeft, om dit kunstig mechaniek te bewonderen, niet naar de een of andere oude stad te reizen, maar kan het schouwspel in eigen woonplaats genieten. Ja, zelf neemt men er dikwijls aan deel.

Wie op een bepaald uur op school of op zijn kantoor moet wezen, ontmoet elken dag op dezelfde plek dezelfde mensen, die eveneens naar hun werk op weg zijn. Het zijn allemaal menschen van de klok, voor wie iedere minuut hetzelfde is. Vooral in den vroegen ochtend betekent een minuut tijd een rijk bezit. Daarom heeft men langzamerhand de duur van zijn route nauwkeurig berekend; men loopt of fietst op de seconde en passeert steeds op het vaste moment ieder station. Aan een lantaarnpaal of halte-bordje meet men af, of men op tijd is en ook de voorbijgangers fungeeren als chronometer. Precies bij dat oomblik behoort de melkboer te staan; juist bij het oversteken dient men den brievenbesteller te groeten; onder het viaduct moet men dien ouden heer tegenkomen met zijn langen baard. Als dit alles niet klopt, is men zelf of zijn zij over tijd.

Ook dit menselijk mechaniek wordt door een uurwerk op gang gehouden. Het gebeurt wel, dat een van de poppetjes defect raakt en dan wordt het mechaniek gerepareerd. Er komt een ander poppetje voor het beschadigde in de plaats en de zaak loopt weer. Er is nu dus een nieuwe melkboer. Morgen is men aan dien nieuwen melkboer gewend. De oude heer met den baard is vervangen door een mager jong mannetje met een eigenaardigen loop. Naar hem oriënteert men zich nu onder het viaduct.

Een uurwerk beweegt ook heel dit menselijk mechaniek, dat nog ouder is dan het beeldenspel boven de deur van het raadhuis. En wij zijn blij, tot dit uurwerk te mogen behooren. Het geeft iets van vastheid en rust aan den zoo rhythmisch mee te bewegen in het automatische klokkenspel van den tijd, dat ieder zijn plaats aanwijst en zijn baan voorschrijft en ten opzichte van dezen microsokosmos even secuur en even betrouwbaar is als ten opzichte van het groote planetarium daarboven!

H. G. CANNEGIETER.

VAN HEINDE EN VERRE

BETALINGSVERKEER MET ZWEDEN EN ZWITSERLAND.

Over het Clearinginstituut.

Het vandaag verschenen Verordeningenblad bevat twee verordeningen, waarbij het betalingsverkeer met Zweden en Zwitserland over het clearinginstituut wordt geleid.

OPDRACHTEN AAN BEELDDE KUNSTENAARS.

Mooi initiatief van B. en W. van Den Haag.

B. en W. van Den Haag stellen aan de raad der gemeente voor, ter instandhouding van de culturele waarde der kunstenaars, een bedrag ineens van f10.000 beschikbaar te stellen voor opdrachten en aankopen van Haagsche beeldende kunstenaars.

BEPERKENDE BEPALINGEN VOOR GECONDENSEERDE MELK.

Naar uit het Verordeningenblad blijkt, is de Secretaris-Generaal van het departement van Landbouw en Visserij bevoegd verklaard tot het uitvaardigen van beperkende regelen ten aanzien van het bereiden, voorhanden of in voorraad hebben, bewerken of verwerken, verpakken, verhandelen en vervoeren, afleveren en vervoeren van melk, kaas, melkproducten en melkvet bevattende producten.

Naar wij vernemen, zal van deze bevoegdheid binnenkort gebruik worden gemaakt ten aanzien van gecondenseerde melk.

DUITSCHES ORDER VOOR HOUTEN HUIZEN.

In Zweden geplaatst.

Uit Stockholm wordt gemeld, dat een van de grootste Zweedsche fabrieken, die zich bezighoudt met de vervaardiging van houten huizen, van Duitschland een opdracht ten bedrage van 15 miljoen kronen heeft gekregen.

De helft van de huizen moet vóór 15 Sept. worden geleverd.

DE KAPPERS EN HET NEDERLANDSCHE MIDDENSTANDERSFRONT.

De federatie van Kappers-patroons-verenigingen en de Kappersvereniging „Nederland“ hebben zich verenigd en zijn, naar de persdienst van de N.S.B. meldt, getreden tot het Nederlandsche Middenstandersfront van welke organisatie zij vanaf heden de kappersgroep zullen uitmaken.

De Algemeene Kappers-bedrijfs-zielenkas en het belangrijkste deel van de vakpers, waaronder het vakblad „Het Kappersbedrijf“ hebben zich eveneens bij het Nederlandsche Middenstandersfront aangesloten.

DE LEIPZIGER NAAJAARS-MESSE.

Meer dan 6000 exposanten uit 21 landen.

Volgens uit Leipzig ontvangen mededeelingen zal de Duitse najaars- of herfst-uitstelling van de van 25 tot 29 Augustus te houden Najaars-Messe deelnemen. De toetreding van buitenlandse exposanten wijst op een record. Behalve de Duitse zal ook de industrie van het protectoraat Bohemen en Moravië exposeren, terwijl verder collectieve tentoonstellingen zijn aangekondigd van de navolgende landen: Bulgarije, Denemarken, Finland, Griekenland, Hongarije, Iran, Italië, Japan, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Roemenië, Rusland, Slowakije, Yoego-Slavië en Zwitserland.

UITBETALING VAN GELDEN AAN GEWEZEN KRIJGSGEVANGENEN.

Het informatie-bureau van het Nederlandsche Rode Kruis deelt mede dat een aanvraag zal worden gemaakt met de uitbetaling der gelden van de in Duitse krijgsgevangenschap geweest zijnde Nederlandsche militairen.

De uit die krijgsgevangenschap bereids in Nederland teruggekeerde militairen, die nog niet in het bezit van de in Duitschland afgedragen gelden zijn gesteld, worden uitgenodigd aan gemeld informatie-bureau, Zwarteweg 75, Den Haag, opgaaf te verstrekken van hun tegenwoordig adres, onder duidelijke vermelding van naam en voorletters, e.g. nummer postrekening, voormalig legeronderdeel en het te verdienen bedrag met gelijktijdige overlegging van het aan hen verstrekte kwijtingsbewijs.

Het ligt in de bedoeling om daarna, al naar gelang gemeld bureau de gelden zal hebben ontvangen, deze aan belanghebbenden over te maken, hetzij per postcheque, hetzij door overschrijving of storting op de betrekkelijke postrekeningen.

DE S.D.A.P. ONDER NIEUWE LEIDING.

Mr. Rost van Tonningen over het socialisme.

Mr. M. M. Rost van Tonningen heeft te Leiden voor het arbeidsfront gesproken over het sociale vraagstuk.

Europa, aldus constateerde de spreker, staat voor een periode van verwezenlijking der sociale revolutie.

De Nederlandsche vakbeweging, heeft volkomen gefaald. Haar werk is echter niet nutteloos geweest, integendeel, zij heeft wel veel goeds tot stand gebracht, doch in haar uiteindelijk doel — de verwezenlijking van het socialisme — is zij schromelijk tekort geschoten. In den beginne leek het er op, dat de vakbeweging een eenheid van arbeiders zou zijn tegen de kapitalisten-uitbuiters. Toen kwam echter de bekende splitsing, die confederale en moderne bonden vormde en daarmede de kracht van de arbeiders brak. Achter hun rug om zijn de arbeiders door hun voormannen verraden. Het Nederlandsche volk, zoo vervolgde de spr., maakt thans een enorme geestelijke crisis door. Alles wankelt en kraakt, alleen wij N.S.B.-ers hebben onze rotsvaste overtuiging gehouden. Dit geeft ons de plicht onzen landgenooten de hand te reiken. Wij moeten trachten de S.D.A.P. tot nieuw leven te brengen. Wij moeten alle socialistische tezamen brengen. Gebeurt dit niet, dan zullen zij opnieuw een speelbal der reactie worden.

Toen bleek, dat de strijd voor één sociaal front vruchteloos bleef, is besloten, dat het praktische instituut van het N.V.V. bewaard moest blijven en de heer Woudenberg werd tot commissaris benoemd, terwijl spr. dezelfde functie kreeg in de S.D.A.P., die anders volkomen zwevende was geworden.

Ik heb, aldus vervolgde spr., aan de S.D.A.P. slechts gevraagd: „Kies een nieuwe leiding en zet uw werk voort“. Dit zal hij blijven propageren, niettegenstaande de sabotage der oude leiding, net zoo lang tot dat uit de massa zelve een nieuwe leiding opstaat. De socialistische gemeenschap, is een bloedgemeenschap, waarin de ware kameradechap heerscht. Deze bloedgemeenschap, die geen grenzen kent, zal een groote werkgemeenschap doen ontstaan, die zich uitstrekt van Noorwegen tot de Alpen en van Calais tot Memel. Om dit te bereiken moeten we kameraden worden en kameraden wordt men door samen te werken, samen te leeren, samen te strijden.

Onze wensch is, zoo vervolgde spr., dat alle arbeiders zich verenigen en als dan de stappen van 2½ miljoen arbeiders in Nederland dreunen, dan zullen de reactionairen weten, dat hun tijd voorbij is en dat het socialisme is verwezenlijkt.

De wind was spelbreker, toen de Opbouwdienst bij den aanleg van het nieuwe sportterrein aan de Laan van Poot te Den Haag een tent moest opslaan

Onze voedselvoorziening.

De waarde van zoetwatervisch voor onze voeding.

Kort geleden was een dagje uit vissen meer als een sportieve gebeurtenis beschouwd. Het vissen met de hengel eischte eenige voorbereidingen, doch oefende verder een kalme, rustige werking op de mensch uit.

Het platteland ademt een rustige sfeer en het verpozen in de ongerepte natuur kan nooit genoeg gewaardeerd worden. De „echte“ sportvisscher vertegenwoordigt slechts een kleine categorie, en deze troostte alle weersomstandigheden.

Het enthousiasme van een flinke vangst daalde gestaag, naarmate moeder de vrouw allerlei bedenkingen begon op te werpen. Vischbakken en schoonmaken veroorzaakte een „vuile boel“ enz. Tegenwoordig, nu bepaalde voedingsmiddelen schaars dreigen te worden, zien wij in vischloze en vischrijke wateren, zowel mannen als vrouwen probeeren visch te verschalken, met wisselend succes. De moeilijkheden met bakken en schoonmaken worden geheel ter zijde gesteld; het uitzicht op een smakelijk gerecht is heel wat waard.

Teneinde de zoetwatervisch haar juiste plaats te geven in de rij der voedingsmiddelen hadden wij een onderhoud met mej. T. Sieben, leerares in de voedingsleer. Wij laten haar zienswijze hieronder volgen.

De zoetwatervisch wordt ten onrechte in ons land weinig gebruikt. Visch is een uitstekend voedingsmiddel, daar ze vele voedingsstoffen bevat. Vischvleesch bevat 18 % volwaardig eiwit. Paling is bovendien met 20 % vet een belangrijke vetbron. Hierdoor

is het mogelijk deze visch zonder toevoeging van vet of boter te bereiden.

Visch is tevens rijk aan voor den mensch onontbeerlijke voedingszouten zoals jodium, kalk- en fosforzuren zouten. Jodium beschermt ons tegen kropvorming, terwijl de kalk en fosforzuren zouten van belang zijn voor de bouw van ons beenderstelsel en andere weefsels.

Verder bevat visch het groeibevorderende vitamine B. Het is van belang dat kuit en lever bij het schoonmaken niet worden weggegooid, daar ze rijk zijn aan vitaminen A en D. Vitamine A heeft vele belangrijke functies, terwijl vitamine D beschermt tegen Engelse ziekte. Vandaar het gebruik van levertraan, dat uit bepaalde vischlevers wordt bereid.

Zoetwatervisch is, zoals wij uit bovengenoemde hebben gezien, voedzaam. Vergelijken wij deze visch met vleesch, dan is het gehalte aan zouten en vitaminen van visch zelfs iets hooger, terwijl het eiwitgehalte gemiddeld iets lager is dan bij vleesch. Wij kunnen daarom zeggen, dat visch en vleesch ongeveer gelijkwaardig zijn. Visch is bovendien licht verteerbaar, wordt dus spoedig door de spijsverteringsorganen zoodanig omgezet dat de stoffen in het bloed opgenomen kunnen worden. Omdat visch zoo licht verteerbaar is, is ze behalve voor gezonde menschen ook een uitstekend voedingsmiddel voor zieken en menschen met weinig eetlust. Vaak wordt beweerd dat visch niet voedzaam is, daar men na het gebruik spoedig weer eetlust krijgt. Hierdoor is de uitdrukking ontstaan „Visch laat den mensch zooals hij is“. De oorzaak hiervan moet gezocht worden in de lichte verteerbaarheid, maar dit doet niets af aan de voedingswaarde.

Aan personen die zware spierarbeid moeten verrichten, zal de visch beter in zwaar verteerbare vorm gegeven kunnen worden, n.l. gebakken, of men geeft na gekookte visch een stevige toespijs om een verzadigd gevoel te krijgen.

Als bezwaren van de zoetwatervisch worden wel genoemd de vele graten en de gronderige smaak. Het bezwaar van de graten kan uit de weg geruimd worden door de visch te fileeren. Snoekbaars bevat heel weinig graten.

Een solide vischhandelaar laat eerst de visch zoalig opzuimen, totdat de gronderigheid verdwenen is. De prijs van zoetwatervisch is laag. Ook als we rekening houden met de vrij groote afval van plm. 30 %, is visch meestal goedkoper dan vleesch. Wij moeten om dezelfde hoeveelheid vischvleesch over te houden, uitgaan van 1½ maal zooveel visch als vleesch. Om straks de visch smakelijk op tafel te kunnen brengen, moet de visch versch zijn. Kenmerken van versheid zijn o.a. frische reuk, vast vleesch, roode vochtige kieuwen en bolle heldere oogen. Bij het koopen van visch moet men vooral letten op de grootte van de visch. Kleine visch geeft veel afval, terwijl zeer grote visch soms een gronderige smaak heeft. De middelmatig grote vissen zijn het smakelijkst. Wordt visch levend gekocht, b.v. paling, en direct daarna gebakken dan krimpt de visch tijdens het bakken in bochten, kleef aan de pan vast, is glazig en mist de lijne smaak.

Door de visch, welke eerst van de ingewanden wordt ontdaan, tot de volgende dag op een koele plaats te bewaren, waardoor ze besterft, wordt de visch smakelijker.

Het is van groot belang dat de visch zoo smakelijk mogelijk wordt opgediend, en daarom is een eerste vereischte de smakelijke bereiding. In een volgend artikel eenige bereidingswijzen en recepten.

Het huidige gebrek aan zeevisch is op deze wijze gemakkelijk te vervangen door binnenvisch. Paling- en snoekbaarsgerechten wedijveren met de fijnste zeevisch. Daarmede wordt een nationaal bedrijf gesteund, hetwelk nu door de afgevoerde strenge winter, in een noodlijdende positie is geraakt. In normale omstandigheden, bij geregeld uitvaren der zeevisschers en een doeltreffende vervoersregeling, komt spoedig weer een natuurlijk evenwicht tot stand zonder dat zee- en binnenvisch elkaar afbreuk doen.

De stadsschoorsteenveger van Braunau heeft de onverdeelde bewondering van de Nederlandsche jeugd, die haar vakantie in de Ostmark doorbrengt (Foto Pax-Holland)

NEDERLANDSCH LEGERMUSEUM „GENERAAL HOEFER.“

Oproep voor de schenking van herinneringsstukken.

Bij den directeur van het Nederl. Legermuseum „Generaal Hoefer“, kolonel der Kon. Marechaussee b.d. M. C. van Houten, Huis „Oudeweg“ Doorn, wordt gaarne een opgave ingewacht van regiments- of korpsverzamelingen, van afzonderlijke voorwerpen, als oude wapenen, modellen, miniatuurteekeningen, boekwerken op materieelgebied, tekeningen, materielefoto's, schilderstukken, prenten, bijzondere muziekinstrumenten (klaroenen, paradijshoorns, pauken, schelleboom en enz.) gedenkpenningen enz., welke voor het Legermuseum van belang zijn.

Voorts zullen gaarne alle voorwerpen of bescheiden, welke verband houden met de krijgsvieringen van 10—15 Mei j.l. en welke als herinneringsstuk voor het Legermuseum waarde hebben, ter opname in de verzameling in ontvangst worden genomen.

Het bestuur van de stichting „Het Nederlandsch Legermuseum Generaal Hoefer“ spreekt de verwachting uit, dat aan deze oproep in ruime mate aandacht zal worden geschonken, opdat 't Legermuseum straks in staat zal zijn een zoo getrouw mogelijk beeld te geven van de geschiedenis van het Nederlandsche leger tot en met de datum van 15 Juli '40.

NOODLOTTIGE AANRIJDING.

Donderdag werd de 12-jarige J. Jansen te Hamdijk onder de gemeente Nieuwe-Weerth door een auto overreden. Het meisje kwam bij familie logeerd, bevestigde zware inwendige verwondingen. Zij werd naar het R. K. Ziekenhuis te Weerth vervoerd, waar zij gistermiddag overleed.

FLEURIGE ZOMERTOILETJES

Katoenen zoowel als kunstzijden bedrukte weefsels leenen zich voor het maken van zomerjaponnen. Beide modellen kleeden vlot en de eenige garnering ervan bestaat uit stiksels.

Knippatroon A 207. Afgeh. 35 ct., fr. p.p. 45 ct.

Jongedamesjapon met aansluitend bovendeel en knoopsluiting aan voorzijde. Postuurnaden voorpanden met garnering aan het einde van een klein, doorgestikt driehoekje, dat alleen aan de schuine zijde opgestikt wordt. Zesbaans, eenigszins klokkend rokje.

Patronen 40—42 en 44.

Knippatroon A 208. Afgeh. 35 ct., fr. p.p. 45 ct.

Zeet geschikt model voor oudere en eenigszins gezette dames. Puntige halsuitsnijding, die lijn geeft. Opgestikte schouderpas. Sluiting met knopjes. Tweebaans rok.

Patronen 44—46 en 48.

KNIPPATRONEN

kan men bij onze Administratie bestellen onder opgave van nummer en verlangde maat (leeftijd). De kosten (bij ieder patroon afzonderlijk vermeld) moeten bij vooruitbetaling voldaan worden. Toezending v. h. bedrag in postzegels of per giro no. 5894. Ruim acht dagen later wordt het bestelde toegezonden.

A 207

A 208

AARDAPPELEN IN DE SCHIL GEKOOKT.

„Wat de boer niet kent, dat eet hij niet” en wat de huisvrouw vreemd vindt, dat kookt ze niet, zouden we hieraan kunnen toevoegen. Dit geldt zeker voor aardappelen gekookt met schil en al. Het „oogt” niet volgens veler begrippen en daarom worden de oogen maar gesloten voor de vele voordeelen, die er ontegenzeggelijk aan verbonden zijn.

Zouden we in tijden als deze, nu zuinigheid zoo zeer geboden is en de huisvrouw moet zorgen, dat ze haar gezin zoo verstandig mogelijk voedt, nu maar niet eens over het toch ook niet zoo heel erg onogelijk van het geval heen stappen?

Zuiniger is het zeker. Bij onderzoek is gebleken, dat bij het schillen ongeveer 30 % aan gewicht wordt weggegooid (d.i. ongeveer 3 ons schil op 1 kg. aardappelen). En het ergste is, dat deze versmakte 3 ons het beste deel van de aardappel bevatten. Terrecht zegt Martine Wittop Koning in een harer artikelen, dat de huisvrouw het beste van de aardappel aan de varkens geeft. De schil bevat namelijk bijna alle jodium, 1/5 van vitamine C en bovendien een meer of minder groot deel van het eiwit, afhankelijk van de dikte van de schil.

Voor de juiste bereiding gaat men als volgt te werk:

Schrob de aardappelen met een hard borsteltje goed schoon, pit ze zoo noodig en zet ze op met een bodempje water en weinig zout. Breng het water op volle vlam aan den kook met het deksel op de pan en laat het doorkoken op den spaarbrander, steeds in goed gesloten pan.

De kooktijd van den ongeschilden aardappel is iets langer dan van den geschilden aardappel (28 à 30 minuten).

Zijn de aardappelen gaar, dan wordt het weinige overgeschoten water afgegoten en de aardappelen even gedroogd. Wil men een bloemige aardappel hebben, dan moeten de aardappelen geschild worden, zodat het schilletje barst en de aardappel bloemig wordt en beter de jus opneemt.

Wil men den aardappel van het schilletje ontdoen, dan niet schudden bij het drogen. Het schilletje is gemakkelijker te verwijderen wanneer het zooveel mogelijk in zijn geheel blijft.

Zonder eenig bezwaar kan het dunne schilletje opgegeten worden.

Bij puree, aardappelsla en stampot, bereid met gekookte ongeschilde aardappelen is de aanwezigheid van het schilletje nauwelijks te merken; overgebleven aardappelen in de schil kunnen gemakkelijk in dunne schijfjes gesneden worden en gebakken.

Vindt men het bezwaar, dat ieder zijn eigen aardappels pellen moet te groot, dan kan men ook nog als volgt te werk gaan. Als de aardappel nog niet volkomen gaar is, wordt ze in de keuken van het schilletje ontdaan en daarna verder klaar gemaakt. Dit vergt niet meer tijd dan het gewone schillen.

WEEST BIJ HET KOKEN ZUINIG MET BRANDSTOF!

Nu we niet weten wat ons dezen winter te wachten staat, is het van groot belang, dat we bij het koken zuinig zijn met onze haard, die genoodzaakt zijn op petroleum te koken, maar de uiterste spaarzaamheid is voor iedereen geboden.

„De Boerderij” geeft eenige goede raadgevingen.

In de eerste plaats moet er dan op gewezen worden, dat het geen zin heeft om gerechten hard te laten koken. Feitelijk mag er geen damp van eenig belang uit de pan komen. Zoodra de inhoud kookt, moet men het stel lager draaien of het vuur temperen.

Laat de gerechten verder niet onnodig lang koken of stoven. Dit komt ook de voedzaamheid ten goede. Door te lang koken gaan vele goede bestanddeelen verloren.

Rekent voor den stooftijd voor groenten gemiddeld 5 minuten.

Vermijd lang kokende gerechten en maak bij peulvruchten gebruik van hooikist of kranten.

UIT DE PROVINCIE

EEN FRIESCHE JONGEREN LANDDAG.

Men schrijft ons:

Een conferentie welke diverse besturen van plattelandsjeugdorganisaties in Friesland met elkaar hebben gehad, heeft geleid tot de vorming van een commissie bestaande uit:

Mevr. J. J. Keuning—Zanstra te Dantumawoude, mej. J. Kooistra te Wirdum en de heeren W. Th. Zwart en S. Vellinga te Leeuwarden, die tot taak heeft gekregen een Friesche Jongeren landdag te organiseren. De plannen hebben reeds vaste vorm aangenomen, want thans kan worden medegedeeld, dat behoudens goedkeuring van de betreffende autoriteiten een openluchtamenkomst zal worden gehouden te Heerenveen in Hekema's Boschjes en wel op Woensdag 28 Augustus, aanvangende 's mid. dags 1.30 uur.

Een viertal zal hierop het woord voeren en wel:

1e. mevr. Tr. Pasma—Velde te Beetsterzwaag over: „It plak fen de Fryske frou yn de Folksienheit.”

2e. D. H. Kiestra te Akmarijp, over: „De Fryske kultuer as grûnslach fen it Fryske libben.”

3e. P. F. Bosma te Wijckel, over: „Wy Fryske plattelanners dogge mei.”

4e. G. J. Ruiter te Knijpe, over: „De Fryske organisasjes yn tsjinst fen Fryslân.” De spreektyd van ieder zal niet langer mogen zijn dan 15 tot 20 minuten, terwijl het gemengd koor te Langezwaag in de pauzen bij de onderwerpen aansluitende toepasselijke Friesche liederen ten gehore zal brengen.

Dezelfde commissie zal ook de propaganda in deze provincie ter hand nemen voor de Nationale Jeugdlanddag van „Landbouw en Maatschappij”, welke op Zaterdag 14 September te Rolde zal worden gehouden.

Jubileum gemeente-veldwachter D. Wierda.

ST. JAC. PAR. (Oosthoek), 8 Aug. 15 Mei was het 25 jaar geleden, dat de gemeente-veldwachter D. Wierda alhier bij de politiedienst in functie trad.

De bijzondere omstandigheden toen waren oorzaak, dat aan dit heugelijke feit geen bijzondere aandacht kon worden geschonken en dat de plannen, die bij de burgerij en bij de collega's en verder gemeentepersoneel bestonden, werden opgeschort.

Veldwachter Wierda is een sympathiek politiemann, die de eigenschap in zich verenigt van den goeden veldwachter: die beschikt over het noodige overzigt en tact, die rustig zijn gang gaat, zonder veel ophef zorgt, dat alles op zijn terrein goed naar cheert. En het spreekt vanzelf, dat er behoefte werd gevoeld om bij deze gelegenheid aan deze sympathie uiting te geven.

En zoo werd dan heden in aanwezigheid van den burgemeester en rijksveldwachter Jager door een commissie uit de ingezetenen bij monde van den heer H. Bennema lid van de raad, aan den heer Wierda een gouden horloge aangeboden, met de inscriptie: 1915 — 15 Mei — 1940. Aangeboden door de burgerij van St. Jac. Par., St. Anna Par. en Oudebildtdijk. Mevr. Wierda werd een fraai schenklad vereerd.

De collega's en andere gemeente-ambtenaren boden den jubilaris een keurige rookstoel aan.

De heer Wierda beloonde zich voor deze blijken van waardeering zeer erkentelijk.

Scheerclub te Opeinde (Sm.).

Te Opeinde (Sm.) is een scheerclub opgericht onder de naam „Het opgeruimde loofd”. Twintig personen hebben zich hierbij aangesloten.

Manufacturenwinkel te Surhuizum uitgebrand.

In de manufacturenwinkel van A. Bosma te Surhuizum ontstond Woensdagmorgen brand. Daar de brand zich aanvankelijk ernstig liet aanzien en door de ligging van het pand gevaar voor uitbreiding bestond, werd zoowel de motorspuit van Surhuisterveen als die van Buitenpost gealarmeerd.

Dank zij echter het krachtige optreden van eenige burgers, kon de brand worden beperkt tot de winkel, die met de inventaris grotendeels uitbrandde, meldt de j.r. Crt.

Bij onderzoek bleek, dat de brand was ontstaan door het spelen met lucifers in de winkel door het 4-jarig zoonkje van de bewoners.

Het huis, dat vrijwel geen schade bekam, was verzekerd bij de Onderlinze Brandwaarbörg Mij. Achtkarspelen en Kallumerland c.a. De winkelinventaris was niet verzekerd.

De militaire functies, welke in Sjanghai tot nu toe door Fransche soldaten werden uitgevoerd, zijn thans door Japanse troepen overgenomen (Foto Weltbild)

NOODSCHOUWBURG TE ROTTERDAM.

Bij het bombardement van Rotterdam op 14 Mei zijn ook de beide schouwburgen, de Grootte Schouwburg in de Aert van Nesstraat en de Tivoli Schouwburg aan de Cool-singel, geheel verloren gegaan. Thans is men op het voormalige Land van Hoboken bezig met het optrekken van een houten noodschouwburg, die aan 850 menschen plaats zal bieden.

Het theater krijgt een parterre en een gaanderij en het is de trots van de exploitanten, dat het toneel van zoodanige afmetingen is, dat de grootste decorstukken zooals b.v. in de Amsterdamsche Stadschouwburg gebruikt worden, er geplaatst kunnen worden.

De nieuwe noodschouwburg maakt deel uit van een complex, dat de naam „Casin” heeft gekregen en dat ook een groote dancing omvat, die eveneens uit hout opgetrokken wordt.

TER AANKONDIGING

Weekrevue De Prins. Ook in het jongste nummer van de Weekrevue De Prins wordt aandacht geschonken aan de Nederlandsche Unie: G. H. Wallagh geeft er zijn zienswijze over. Bob Lens schrijft over een nieuwe Janningsfilm en verder is er o.m. een artikel over het strottenhoofd. Voor de vrouw is er ook heel veel nieuws, en tenslotte is er het bijblad voor jongeren „Jeugdland”.

KERKNIEUWS

DE HOUDING DER DOOPSGEZINDEN.

In een redactionele beschouwing wijst de Doopsgezinde Zondagsbode er op, dat de Doopsgezinde broederschap in het geestelijk en maatschappelijk leven van dezen tijd evenmin als in het verleden op de voorgrond behoort te treden. „Eertijds”, aldus de redacteur, dr. W. Koekebakker, „ging de broederschap zoo ver, aan hare leden het bekleeden van overheidsambten te verbieden. Al is dit gelukkig niet meer het geval en terecht aan ieder individueel toegestaan de weg te kiezen, dien zijn talenten hem wijzen, toch is het wel opmerkelijk dat er nooit, voor zoo ver wij kunnen nagaan, een stuwende kracht van onze broederschap is uitgegaan in de richting van het maatschappelijk en staatkundig leven.

Ook thans, nu een nieuwe verhouding tusschen overheid en volk staat geboren te worden, zal onze broederschap daarbij geen andere weg kunnen gaan dan die op de achtergrond van het leven zich laat volgen. In afwachting, dat de beweging en beweeglijkheid der tijden zich heeft vastgezet en de weg naar de toekomst zich aftekent, kan onze broederschap slechts toezien hoe alle dingen zich ontwikkelen. Al zullen de leden individueel hun plaats in deze ontwikkeling moeten en mogen kiezen, tezamen en in aangeengsloten verband onzer gemeenten zullen wij geen leidende positie innemen, gesteld al, dat ons de mogelijkheid daartoe gelaten en geboden werd”.

DS. F. CH. GEERLING

Morgen, Zaterdag, herdenkt ds. F. Ch. Geerling, dat hij 50 jaar geleden te Dornburg in het predikambt werd bevestigd. In 1893 ging ds. Geerling naar Medemblik, vijf jaar later naar Joure en in 1909 tenslotte naar Zeist, waar hij de Nederlandsche Hervormde gemeente diende tot hij 1 Mei 1927 met emeritaat ging.

Door voortdurende ongesteldheid zal Geerling deze gedenktag niet kunnen vieren.

BEVESTIGING EN INTREDE

Cand. G. Vegter te Ter Apel zal intreden bij de Baptiste gemeente te Stavoren op Zondag 25 Augustus a.s. na bevestiging door ds. K. Reiling te Hengelo (O.).

Theologische faculteit te Dorpat opgeheven. De minister van Binnenlandse Zaken van het gesowjetiseerde Estland heeft, seint het D. N. B. uit Reval, de theologische faculteit der universiteit te Dorpat opgeheven, omdat — zoo luidt de motivering — haar bestaan en haar werkzaamheid in overeenstemming zijn met de beginselen van de volksoontwikkeling en cultuur der landsche socialistische radenrepubliek. Het tweede besluit van den minister is opheffing van alle bijzondere scholen en beslagname van haar geldmiddelen.

SPORT

WONDEREN DER SPORT.

Er hebben zich deze week twee wonderen voorgedaan, schrijft R. P. in Haarl. Dagbl.

Het eerste is dat Kaerl Lotsy, compèter, leider van de nieuwe groote N.V.B., wat voetballen in zich vereent, de invro van een hoofdklasse in uitzicht heeft steld. Nog niet in het komende seizoen maar wel in het daarop volgende. Hij er voor vechten, zegt hij en als Kaerl aankondigt voelt men de verwezenlijking bij. Hoeveel jaar is er wel gerekend, getwist over de hoofdklasse? Zou het toch heusich komen?

Het wonder schijnt zich te zullen vopen en ons voetbal zal er wel bij twee en vijftig kopklassers vormen en snijpering. Twaalf vormen een kern. Lotsy.

Het tweede sportwonder is van andere aard. Gij treft het aan in me. Couquerque's besluit, in het a.s. toernooi te Noordwijk uit te komen in het heerenkolepel.

Dit is een uniek geval. Zelfs buiten grenzen, waar zoo velerlei landen zijn, dus zoo velerlei dingen gebeuren, is dergelijks nog nooit voorgekomen. De regende maal de titel heeft gewonnen, ors land geen gelijkwaardige tegenstand heeft, ofschoon zij internationaal niet tot kopklasse behoort. Om gelijkwaardig sterkere — rivalen te ontmoeten heeft dus nu maar eens in de mannen-ling beproeven. En men geeft haar de eerste ronde een kans tegen Luyten, nog niet voldoende wedstrijd-ervaring, maar voorziet dat zij het daarna, Akkersdijk of Van Till, al erg zwakke krijgen.

Het is wel te begrijpen dat me. overque — „Matsie” heet zij op de Londen en ook op de hockeyvelden, was eveneens een nationale ster is — komt. Voortdurend wedstrijden winnen ge heel wat vernakelijker zijn dan de duren verliezen. Maar het is zeker niet van eentonigheid, het moet de ambitie wel als de geestdrift nadeelig beïnvloeden en bovendien kan men alleen van sterkere tegenstanders wat leeren. Toen deze oplossing niet erg gelukkig, algemeen tennis-oogpunt beschouwd, vraag daargelaten of de beginnende strijdspelers, die het tegen een geronnen speelster door gebrek aan ervaring ten afleggen, deze noviteit in wedstrijd-erg op prijs zullen stellen en of zij nut van deze partijen zullen hebben. Inmers geneigd tot de overweging, beter zou zijn het damesspel te verbeteren dan de kampioene naar het heerenkolepel te laten verhuizen. Er moeten toch roeg talentvolle jonge krachten zijn, die algemeen hebben zij heel wat meer om te oefenen dan de jongens.

Maar de belangstelling voor het toernooi te Noordwijk zal door het nieuwste wonder: een dame in het heeren-enkele natuurlijk gediend worden.

De muggenplaag neemt toe.

STAVOREN, 8 Aug. De IJsselmeerpolder die de laatste jaren zoo goed als niet werd waargenomen, doch zich de laatste tot vooreenige dagen weer, zij het in mindere mate, verloonde, komt thans in zeer grooten getale voor.

Sommige muren en daken zijn dan weer bijna geheel met muggen bedekt. Daar de meeste menschen hier naar regenwater zijn aangewezen, is men met bezoek der miljoenen muggen niet ingenomen.

FAILLISEMENTEN.

Opgeheven wegens gebrek aan actief faillissement van F. J. Oeppehuis, diteur te Leeuwarden.

BENOEMINGEN, BESLUITEN

— Geslaagd examen handelskennende S. E. Zeilstra te Heeg en D. Voornberg te Bergum.

Een autobus van vier P.K. onderhoudt op het oogenblik den stadsdienst door Kopenhagen bij gemis aan benzine. Verleden en heden hebben elkander de hand gereikt (Foto Weltbild)